

**Zemkopības
ministre
noteikusi
prioritātes**

3. lappusē

**Stāsts par
amatnieku**

6. lappusē

**Policists
Daugavpili
pārdod narkotikas**

10. lappusē

Preiļos tikās Eiroporeģiona «Ezeru zeme» vadība

● Eiroporeģiona «Ezeru zeme» šī gada pēdējā padomes sēde pagājušajā nedēļā notika Preiļos. Uz to pulcējās 29 Latvijas, Lietuvas un Baltkrievijas pašvaldību vadītāji, arī diplomātiskā korpusa un ministriju pārstāvji. Attēlā — padomes sēdes dalībnieki pirms iepazīšanās ekskursijas pa Preiļiem. Foto: G.Vilcāns

Pagājušajā ceturtdienā, 27. oktobrī, Preiļu pašvaldība uzņēma viesus no Latvijas, Lietuvas un Baltkrievijas, kopā 29 pašvaldību pārstāvjus. Kultūras namā uz kārtējo padomes sēdi pulcējās Eiroporeģiona «Ezeru zeme» dalībnieki.

Biedru skaits aug

Kā «Novadniekam» pastāstīja Preiļu novada domes projektu vadītāja Inese Matisāne, Eiroporeģions «Ezeru zeme» apvieno triju valstu — Latvijas, Lietuvas un Baltkrievijas — pierobežas pašvaldības. Līdz šim kopā tās bija 26 pašvaldības, bet 27. oktobrī skaits papildinājās līdz 29, jo vēlmi iekļauties Eiroporeģionā bija izteikušas vēl divas Latvijas pašvaldības — Līvānu novads un Daugavpils pilsēta, kā arī Rosonu rajons no Baltkrievijas.

Pierobežu sadarbību par labu atzina un «Ezeru zemē» aktīvi darbojas Aglonas novada dome, Dagdas, Daugavpils, Ilūkstes, Ludzas, Kārsavas, Krāslavas, Preiļu, Rēzeknes novada dome, Rēzeknes pilsētas dome, Riebiņu novada dome, Viļānu novada dome. Eiroporeģiona padomes sēdes tiek rīkotas divas reizes gadā kādā no biedru pašvaldībām rindas kārtībā. Tas nozīmē, ka nākamā padomes sēde Preiļos varētu notikt tikai pēc gadiem 14, stāsta projektu vadītāja. Nākamreiz, 2012. gada pavasarī, pašvaldības pulcēsies Lietuvas pilsētā Ignalinā.

Pārstāvēts arī diplomātu korpus

To, ka šāda tikšanās tiek novērtēta pozitīvi, liecina arī izaicinātie viesi, kuri piedalījās padomes darbā. Tie ir diplo-

mātiskā korpusa pārstāvji. Preiļos ieradās Baltkrievijas Republikas ģenerālā konsulāta konsuls Daugavpili Viktors Geisiks, konsuls Jurijs Davidenko, Latvijas konsuls Vitebskā (Baltkrievijā) Margarita Šteina, kā arī vairāki politiķi un ministriju pārstāvji, tostarp bijušais vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs, tagad 11. Saeimas deputāts Raimonds Vējonis.

Par to, kādas perspektīvas paveras Latgales austrumu robežas attīstības programmas īstenošanā, runāja Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas reģionālās attīstības plānošanas vecākā eksperte Jevģēnija Butnicka, padomes darbā piedalījās arī Latgales reģiona attīstības aģentūras direktors Māris Bozovičs. Savukārt par Eiroporeģiona «Pleskava — Livonija» darbu stāstīja tā direktors Juris Anuškaitis.

Turpinājums 2. lappusē.

Visu mūžu kopā ar avizēm

Virģinija Ivāņenko no-
staigājusi garu dzīves ce-
ļu, un vienmēr tajā liela
loma bijusi laikrakstiem.
Pieniņu pastā daudzi gadi
nostrādāti par pastnieci.
Toreiz pastniekiem bijusi
noteikta norma — apkal-
pojamajā teritorijā jābūt
abonētām ne mazāk par
200 avizēm. Ja tas bija iz-

pildīts, varēja cerēt uz prēmijas saņemšanu. Pirms tam strādāja lauku brigādē, vēlāk fermā slauca govīs, bet pēc kādas nopietnākas slimāšanas piekrita uzņemties pastnieces pienākumus. Smagi nācies strādāt kopš bērnības un agras jaunības. Tēvs bija smagi slims, un viņai, tādām meitēnam, bija jāizpilda ģimenei uzliktās meža sagādes nodevas, vajadzēja strādāt mežā. Pa divām trijām nedēļām prom no mājām. Tāpat nācās braukt šķūtīs, kad vien kādam ciema padomes ierēdnim ievajadzējās pajūga. Par pastnieci Virģinija nostrādāja līdz pat 61 gada vecuma, kad devās pensijā, ik dienas ar smago pasta somu mērojot neskaitāmus kilometrus. Gan kājām, gan ar velosipēdu vasarā, gan reizēm braukšus ar zirgu. Dienā bija jāpieveic pa 30 kilometriem. Laikam no šīs lielās slodzes tagad esot imetušās sāpes kājās. Bija laiks, kad vajadzēja strādāt arī svētdienās, bet brīvdiena bija pirmdiena, kad daži laikraksti neiznāca. Toreiz no lauku pasta nodaļām uz Preiļiem pēc avizēm brauca ar zirga pajūgu. Ziemas puteņos vai pavasara šķīdoni dažreiz tikai ap pulksten četriem pēcpusdienā jaunākais pasts nonāca Pieniņos. Līdz vakaram nevarēja paspēt izvadīt. Tad nācās to darīt otrā rītā agri, bet pēcpusdienā atkal doties pa to pašu maršrutu jau ar jauno pastu.

Par pastnieci Virģinija nostrādāja 33 gadus. Visi cilvēki bija pazīstami, gaidīja, gribēja aprunāties. Tagad, dzīvojot pilsētā, ar pastnieku neiznāk satikties, jo avīzes tiek ieliktas pastkastītē. Virģinija interesējas par dzīvi savā un kaimiņu novados, par notikumiem Latgalē, valstī, tāpēc abonē trīs avīzes: «Novadnieks», «Latvijas Avīze» un «Vietējā». Kioskā savukārt nopērkot žurnālus. Līdz ar to par visiem jaunumiem iegūstama plaša informācija. Pa laikam pie tantes uzturas arī māsasdēls, kas tāpat pārlapojot avīzes. Bez avīzēm ir garlaicīgi, saka Virģinija, stāstot, ka «Novadniekā» labprāt izlasa par dažādām tēmām. Laikrakstu «Novadnieks» viņa abonē redakcijā, jo tā sanāk lētāk nekā pastā.

Pavisam drīz — 11. novembrī — Virģinijas kundzei apritēs jau 82 gadi. Tagad viņa priecājas, ka savulaik pārcēlusies uz dzīvi Preiļos, jo pilsētā gan veikali, gan dakteri tuvāk. Bēdīgi sanācis iepriekšējā ziemā, kad tur, kur ejams gājējiem, bijis sastumts sniegs. Paslīdējusi, kritusi un salauzusi roku, ar kuras sadziedēšanu bijis daudz problēmu.

Bet Virģinija nezaudē možumu un dzīvesprieku. Laikraksts abonēts, vēl jānopērk kāda uz-
koda mincim, un var doties mājup.

**ABONĒJIET
«NOVADNIEKU»
decembrim.
UZMANĪBU!
SĀKUSIES
PRESES
ABONĒŠANA
2012. GADAM!
NENOKAVĒJIET!**

NACIONĀLĀS ZINĀS

Nodokļu maksāšanai — vistiešākais sakars ar veselības aprūpes pakalpojumiem

Veselības ministre Ingrida Circene, kura šo amatu jau ir ieņēmusi laikā no 2003. gada aprīļa līdz 2004. gada martam, kā galveno savas darbības prioritāti nosauc veselības aprūpes pieejamību pacientiem. Pirmkārt, nepieciešams pilnveidot pakalpojumu saņemšanu visā valsts teritorijā vienmērīgi, otrkārt, jāpaplašina ambulatoro pakalpojumu pieejamība, ministre uzsvērusi laikrakstam «Neatkarīgā».

«Valdības deklarācijā ierakstīju, ka nepieciešams pilnveidot šo sistēmu, pakāpeniski palielinot finansējumu un saistot personificēto nodokļu maksāšanu valsts budžetā ar plānveida veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanu,» saka I. Circene. Tieši šī ideja atšķir Circeni no visiem iepriekšējiem veselības ministriem.

Ministre skaidro, ka veselības aprūpes pakalpojumu sniegšana ir jāsasaista ar nodokļu nomaksu — tāpat plānveida palīdzība būtu par valsts naudu garantēta tikai tiem, kuri maksā nodokļus. Izņēmums būtu bērni, pensionāri, oficiāli reģistrētie bezdarbnieki, neatliekamā medicīniskā palīdzība — tā tiktu nodrošināta visiem. I. Circene norāda, ka šāda sistēma varētu stāties spēkā ne agrāk kā nākamā gada vasarā.

Latvijas zvejas flote ir novecojusi

Latvijas Zivsaimniecības asociācijas dati liecina, ka vidējais zvejas flotes vecums ir 26 gadi. Jaunāki par desmit gadiem ir vien trīs kuģi. Kopumā kuģu reģistrā ierakstīti 90 zvejas kuģi, un 51% no tiem ir PSRS laikā ražotie «MRTK Baltika». Tikpat veci ir 17% mazo traleru. No visiem kuģiem 7% ir iepirkti lietotie kuģi no rietumiem, bet jaunbūvēti kuģi — tikai nepilni divi procenti. Tuvākajā laikā nomainīt zvejas floti praktiski nav iespējams, jo uzbūvēt jaunu zvejas kuģi maksā 1,5 līdz 2,5 miljonus latu, un tās zvejniekiem nav pa kabatām.

Trīnīši latviešiem dzimst arī Īrijā

Latvijā šogad četras reizes bijis priecīgs notikums — piedzimuši trīnīši. Taču, kā vēsta laikraksts «Neatkarīgā», trīnīši latviešu ģimenēs dzimst arī citās valstīs. Tā 22. septembrī Īrijas latviešu Evitas un Alvja Šmitu ģimenē Limerikā pasaulē nākušas trīs meitenes, kurām doti puķu vārdi — Lilija, Jasmīna un Dēzija.

Šmitu ģimene Īrijā ieradās pirms sešiem gadiem. Toreiz viņiem jau bija meitiņa Šeila. Liels bija pārsteigums, kas ultrasonogrāfijā jaunajiem vecākiem pateica, ka gaidāmi trīnīši. Divu guļamistabu dzīvokli viņi nomainījuši uz īrētu četru guļamistabu māju, iegādāts septiņvietīgs ģimenes auto. Starp citu, Īrijā trīnīšu vecākiem lielu priekšrocību nav, vienīgā — trīnīšiem ir lielāks bērnu pabalsts, dubultā par katru bērnu.

Laikraksts atgādina, ka 2008. gada vasaras sākumā Īrijas pilsētā Gorejā latviešu un igauņu ģimenē dienas gaismu ieraudzīja trīnītes, arī viņām tika doti puķu vārdi — Liāna, Kamilla un Dālija.

NOVADNIEKS

Redaktore Tamāra Elste

Pasūtījuma indekss 3033.

Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.

Izdevējs — SIA «NOVADNIEKS REDAKCIJA».

Redakcijas adrese: Brīvības ielā 14, Preiļi, LV-5301.

Elektroniskais pasts: novadnieks@axel.lv

Tālr. 65307056, mob. tel. 29410288 (redaktorei),

65307057 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana),

65307058, 65307059 (žurnālistiem). Fakss 65307057.

Par sludinājumu saturu atbild to iesniedzējs.

Laikrakstā publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Pārpublicējot atsauce uz «Novadnieku» obligāta.

Laikraksts iespiests SIA «Latgales druka» Rēzeknē.

Mājas lapa internetā: www.novadnieks.lv

Laikraksts iznāk astonas reizes mēnesī

(otrdien, piektdien).

*Neveiksme ir tikai jauna iespēja sākt visu no gala,
nu jau daudz gudrāk.*

H. Fords

Preiļos tikās Eiroreģiona «Ezeru zeme» vadība

Sākums 1. lappusē.

Vienojās par turpmākajiem darbiem

Eiroreģiona «Ezeru zeme» sanāksmes dalībnieki Preiļu novada domes priekšsēdētāja Alda Adamoviča prezentācijā tika iepazīstināti ar novadu un īstenotajiem projektiem. Kad bija pārrunāti padomes sēdes darba kārtībā iekļautie jautājumi, pašvaldību pārstāvji vienojās par tālāko pārrobežu sadarbību. Būtiskākās sadarbības sfēras ir sekojošas: ekonomikas attīstīšana, infrastruktūras uzlabošana, tūrisma un uzņēmējdarbības attīstīšana un plānošana; sociālās jomas, izglītības, veselības aizsardzības, sporta, kultūras un sabiedrisko organizāciju nostiprināšana; rūpes par kopējo pierobežas teritoriju kultūras un dabas mantojuma saglabāšanu; apkārtējās vides aizsardzība; savstarpējās sadarbības nostiprināšana starp iedzīvotājiem, organizācijām un vietējo varu; kaimiņattiecību stiprināšana un attīstība.

Viesi tika aicināti ekskursijā uz Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeju, Preiļu parka kapelu, Preiļu Romas katoļu baznīcu, Preiļu galveno bibliotēku,

kur noskatījās dokumentālu filmu par akciju sabiedrību «Preiļu siers» un degustēja produkciju. Ciemiņi aplūkoja pilsētas centrālo katlu māju, bet noslēdza ekskursiju populārākajā tūrisma objektā — miniatūrajā karaļvalstī.

Īstenotie projekti un jaunas idejas

Preiļu novada domes projektu koordinatore Inese Matisāne atzīst, ka realizējot pārrobežu sadarbības projektus starp trijām valstīm, ātrs rezultāts nav iespējams. Pēc saskaņošanas Latvijā un Lietuvā, pēc apstiprinājuma Eiropas Komisijā katrs projekts turpina saskaņošanas ceļu Baltkrievijā. Diemžēl šī saskaņošanas prasība no sešiem līdz astoņiem mēnešiem, kas ievērojami kavē ideju ieviešanu. Saskaņošanas procesa paātrināšana iespējama tikai tad, ja tiks panākta vienošanās valdību līmenī.

Pašvaldības speciāliste informē, ka Preiļu novads kā Eiroreģiona «Ezeru zeme» dalībnieks jau piedalījies vairāku interesantu un vērtīgu projektu īstenošanā. Piemēram, Latvijas — Lietuvas pārrobežu sadarbības programmā tuvojas noslēgumam projekts «Cured by Animals» jeb dzīvnieku terapija, lai uz-

labotu bērnu fizisko un emocionālo veselību. Projekta dalībnieki to atzina kā ļoti labu un vērtīgu pasākumu, īpaši vasaras nometnes bērniem ar īpašām vajadzībām, kā arī mācību semināru ārstiem. Bez tam šī projekta gaitā tika iegādātas mēbeles un veikts remonts Preiļu sociālā dienesta dienas centra telpās. Projekts noslēgsies šī gada decembrī.

Otrs projekts ir «E-Water», kas saistīts ar elektronisko ūdens skaitītāju uzstādīšanu. Diemžēl vasarā cerētā projekta realizācija aizkavējusies iepirkumu procedūras dēļ, bet īstenošanas noslēguma termiņš ir nākamā gada aprīlī.

Tuvākajos plānos vairāki citi projekti, tajā skaitā Latvijas — Lietuvas — Baltkrievijas programmā iesniegtais projekts veselīga dzīvesveida veicināšanai «Kustība dzīvībai». Paredzēts, ka Preiļos projekta gaitā varēs parkā izveidot apgaismotu slēpošanas un nūjošanas trasi, iegādāties inventāru un pat rīkot starptautiskas sacensības. Latvijas — Lietuvas programmā sagatavots projekts «Aqua life», kas paredz diķu attīrīšanas tehniskās dokumentācijas sagatavošanu.

No nākamā gada pacientiem pirmo reizi būs jāizsniedz lētākās kompensējamās zāles

No nākamā gada 1. janvāra ārstiem, izrakstot kompensējamās zāles pirmreizējiem pacientiem, receptē būs jānorāda to starptautiskais ķīmiskais nosaukums, kas ļaus aptiekās izsniegt lētāku medikamentu.

Kā ziņo LETA, to paredz 19. oktobri valdības apstiprinātie grozījumi noteikumos «Ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes

izdevumu kompensācijas kārtība». Valdība gan nolēma, ka noteikumos vēl tiks veikti tehniski precizējumi.

Šāda kārtība attieksies uz pacientiem, kas saņems kompensējamās zāles konkrētas diagnozes ārstēšanai pirmo reizi un nebūs informācijas, ka lētākās līdzvērtīgas efektivitātes zāles varētu izraisīt nevēlamas blakusparādības vai nesniegt vajadzīgo ārstēšanas rezultātu. Uz pacientiem, kuri kompensējamās zāles jau saņem, šīs izmaiņas neattieksies.

Savukārt, ja pacients nevēlēsies pirmo reizi iegādāties lētākās zāles, viņam pašam pilnībā būs jāapmaksā citi medikamenti. Ja lētākie medikamenti pacientam nebūs piemēroti, ārstam būs jāziņo par novērotajām blakusparādībām Zāļu valsts aģentūrai, kā arī pamarojumu zāļu nomaiņai vajadzēs norādīt slimnieka medicīniskajā kartē. Tad ārsts varēs izrakstīt nākamo lētāko kompensējamo medikamentu.

Pirms ziemas malkas cenas neraksturīgi zemas

Saglabājot kopš vasaras vidus piedzīvoto rudenim neraksturīgo 8% kritumu, malkas cenas vēl arvien palikušas nemainīgas, biznesa portālam [Nozare.lv](http://nozare.lv) stāsta Latvijas biokurināmā ražotāju asociācijas Latbionrg valdes loceklis Didzis Palejs.

Viņš norāda, ka salīdzinājumā ar jūlija beigām patlaban, sākoties rudenim, malkas cenas nokritušas pat par 1,5 latiem, līdz aptuveni 16 latiem kubikmetrā. Arī ārējos tirgos malkas cenas palikušas nemainīgas, taču arī nekāpi, ziņo LETA.

«Kopumā šogad malkas cenas varētu kāpt par aptuveni 5%, bet ne vairāk,» piebilst Palejs.

Cenu krituma iemesls ir ārējo tirgu pieprasījuma samazinājums pēc bērza papirmalkas, kas nozīmē, ka pieaug malkā izmantojamās koksnes apjoms. To ietekmējusi Skandināvijas kompāniju politika, kas Baltijas reģionu izmanto kā balansu savam papirmalkas tirgum, tāpēc patlaban to neiepērk.

Papirmalkas cenas patlaban skujkoku papirmalkai ir 26 lati kubikmetrā, bērza papirmalkai — 24 lati kubikmetrā.

Šķeldas cenas eksporta tirgos mazliet cēlušas līdz 14 eiro (9,8 lati) par megavatstundu. Granulas ilgtermiņa piegādes līgumu dēļ saglabājušas nemainīgu cenu līmeni — 120 eiro (84 lati) tonnā.

Latvijas kurināmās koksnes eksporta vērtība šī gada pirmajos astoņos mēnešos augusi par 4,5%, salīdzinot ar analogu laika posmu pērn. Kurināmās koksnes eksporta vērtība bijusi 91,8 miljoni latu. Vislielāko daļu no enerģētiskās koksnes eksporta veidojušas 550 900 tonnas zāgskaidu, kas izvestas 39,835 miljonu latu vērtībā. Tas bijis par 11,7% vairāk nekā 2010. gada pirmajos astoņos mēnešos.

Šķeldas eksports bijis 1,213 miljonu tonnu apmērā par 33,99 miljoniem latu, kas ir par 21,1% vairāk nekā 2010. gadā. Savukārt 465 600 tonnas malkas eksportētas par 17,974 miljoniem latu — par 25,4% mazāk nekā pagājušajā gadā.

Lappusi sagatavoja L. Kirillova

Zemkopības ministre: Eiropas Komisijas attieksmei jābūt vienlīdzīgai pret visām dalībvalstīm

Zemkopības ministres Laimdotas Straujumas prioritātes, vadot Zemkopības ministriju, ir cīņa par taisnīgiem tiesajiem maksājumiem Latvijas lauksaimniekiem pēc 2013. gada, Lauku attīstības programmas (LAP) izstrāde 2014.-2020. gadam, zemes iegādes programmas ieviešana lauksaimnieciskajai ražošanai, sadarbība ar nozaru nevalstiskajām organizācijām un Zemkopības ministrijas 2012. gada budžeta izstrāde.

● Zemkopības ministre Laimdota Straujuma noteikusi savas darba prioritātes.

“Tuvākā gada laikā viens no svarīgākajiem jautājumiem būs cīņas turpināšana par taisnīgiem tiesajiem maksājumiem Latvijas lauksaimniekiem nākamā plānošanas perioda laikā no 2014. līdz 2020. gadam. Neraugoties uz to, ka Latvija visu laiku ir paudusi prasību, ka tiesajiem maksājumiem ir jābūt taisnīgiem visiem Eiropas Savienības dalībvalstu lauksaimniekiem, kas nodrošinātu vienlīdzīgu konkurenci apstākļos zemniekiem, Eiropas Komisija diemžēl mūsu viedokli ir ignorējusi. Mums ir jāizmanto visas iespējas, lai mēģinātu panākt, ka beidzot Latvijas lauksaimnieku intereses tiek ievērotas un

Eiropas Komisijas attieksme pret visām dalībvalstīm ir vienlīdzīga,” saka zemkopības ministre Laimdota Straujuma.

Svarīgs uzdevums ir Lauku attīstības programmas izstrāde laika posmam no 2014. līdz 2020. gadam, kuras mērķis ir Latvijas lauksaimniecības konkurētspēja, dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana un līdzsvarota teritoriālā attīstība lauku apvidos. “Lauku attīstības programmu izstrādāsim kopā ar visu iesaistīto nozaru organizācijām, lai arī nākotnē Latvijas laukos turpinātos attīstība, tiktu radītas jaunas ie-

spējas lauku iedzīvotājiem un arī turpmāk reģionos notiktu aktīva saimnieciskā darbība, lai laukos cilvēkiem būtu iespēja strādāt un dzīvot, nevis tikai izdzīvot,” paskaidro zemkopības ministre.

Zemkopības ministre uzsver, ka valdībai beidzot ir jāatrod līdzekļi zemes kreditēšanas programmas izveidei, lai cilvēki, kas vēlas paplašināt savu lauksaimniecisko darbību vai sākt to, varētu bankās iegūt kredītus zemes iegādei ar kredīta atmaksas termiņu no 20 līdz 30 gadiem un zemām procentu līkmēm. Šāds kredīts lauksaimniekiem tiktu iz-

Deklarācijā par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta darbību sadaļā «Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība» minētas arī citas prioritātes. Tajā skaitā:

- ✓ veicināsim Latvijā ražotu pārtikas produktu patēriņu, kā arī importu aizstājošu produktu ražošanu. Nodrošināsim nacionālā atbalsta pieejamību, pamatā sekmējot ekonomiskās efektivitātes un produktivitātes paaugstināšanu;
- ✓ investēsim lauku teritoriju infrastruktūras sakārtošanā, uzlabosim sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti un pieejamību laukos;
- ✓ izvērtēsim un nodosim pašvaldībām un plānošanas reģioniem valsts pārvaldes funkcijas, kuras tās spēj īstenot efektīvāk un finansiāli racionālāk;
- ✓ ilglaicīgo negatīvo ekonomisko, sociālo un demogrāfisko tendenču kopuma pārvarēšanai Latgales reģionā ieviesīsim īpašu vidēja termiņa attīstības instrumentu saskaņā ar apstiprināto Latgales reģiona attīstības stratēģiju un programmu, nodrošinot ekonomikas attīstību un investīciju piesaisti.

sniegts ar nosacījumu, ka zeme tiek pirktā un izmantota lauksaimnieciskajai ražošanai.

Šobrīd ļoti svarīgs darbs ir Zemkopības ministrijas budžeta 2012. gadam sagatavošana, lai nodrošinātu Eiropas Savienības fondu pasākumu īstenošanu, atrisinātu valsts nozīmes meliorācijas sistēmu uzturēšanu, kā arī saglabātu subsīdijas lauksaimniekiem, lai krīzes apstākļos veiktie finansējuma samazinājumi negatīvi neietekmētu lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozaru attīstību.

“Viens no maziem mērķiem ir veidot vēl ciešāku Zemkopības ministrijas saikni ar lauksaimnieku, zivsaimnieku un mežsaimnieku nevalstiskajām organizācijām,

jo tikai sadarbojoties un kopā strādājot, mēs spēsim rast labākus risinājumus šo tautsaimniecībai nozīmīgo nozaru veiksmīgai darbībai arī nākotnē. Es runāšu ar visiem nozares cilvēkiem, ar visām organizācijām, kas pārstāv savas jomas — taču vienu varu teikt uzreiz — pieņemtie lēmumi vienmēr nebūs tādi, kas apmierinās visus. Noteikti apmeklēšu zemnieku saimniecības un ražotnes reģionos, jo, tiekoties un uzklautos lauksaimnieku un ražotāju viedokli un ieteikumus, var gūt precīzu ieskatu, kā mūsu realizētā politika darbojas dzīvē, vai ir nepieciešamas izmaiņas noteikumos un prasībās, kas samazinātu birokrātisko slogu nozarē”, norāda zemkopības ministre.

Sāks izmaksāt vienotā platību maksājuma, mazāk labvēlīgo apvidu atbalsta un bioloģiskās lauksaimniecības atbalsta avansus

Šodien, 1. novembrī, Lauku atbalsta dienests (LAD) sāks lauksaimniekiem izmaksāt vienotā platību maksājuma, mazāk labvēlīgo apvidu atbalsta un bioloģiskās lauksaimniecības atbalsta avansa maksājumus, informē Zemkopības ministrijas Preses un sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja Dagnija Muceniece.

“Kopumā vienotā platību maksājuma, mazāk labvēlīgo apvidu atbalsta un bioloģiskās lauksaimniecības atbalsta avansa maksājumus novembrī lauksaimnieki saņems 45,5 miljonus latu, kas ir ievērojams atbalsts lauksaimniecības nozarei. Esmu gandarīta, ka Eiropas Komisija atļāva Latvijai avansa

maksājumus sākt vienu mēnesi agrāk, kā rezultātā mūsu lauksaimnieki ātrāk iegūs papildus apgrozāmos līdzekļus,” uzsver zemkopības ministre Laimdota Straujuma.

Vienotais platību maksājums par kopējo summu 33 miljoni latu tiks maksāts 46 procentu apjomā vai 24,61 lats par hektāru. Novembrī vienotā platību maksājuma avansu saņems aptuveni 55 000 pretendenti.

Mazāk labvēlīgo apvidu atbalsta avanss par kopējo summu 10,5 miljoni latu tiks maksāts 70 procentu apmērā vai 12,41 latu, 19,86 latu vai 28,80 latu par hektāru.

Bioloģiskās lauksaimniecības atbalsta (BLA) avanss par kopējo summu 2 miljoni latu tiks maksāts 50 procentu apmērā no konkrētās BLA likmes.

Latvijas nacionālais dārzenis – kartupelis

Vairāk nekā puse aptaujāto Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka nacionālā dārzena titulu būtu jāpiešķir kartupelim, liecina veikalā tīkla “Maxima” un Veselības ministrijas veiktās aptaujas rezultāti.

11% respondentu uzskata, ka šo titulu būtu pelnījis ķirbis, bet 7% pārliecināti, ka šāds gods jāpiešķir kāpostam.

Savukārt, balsojumā par to, kādus dārzenus un augļus visbiežāk ēd vīrieši un kādus – sievietes, par “vīrišķīgāko” dārzeni ar 59% balsu atzīts kartupelis, aiz sevis ar 14% atstājot sīpolu un ar 7% – ķiploku. Turpretī par “sievšķīgāko” produktu dārzeni un augļu kategorijā

klūvis ābols, gūstot 23% balsu, otrajā vietā ar 9% ierindojies kāposts, savukārt, tomāts, saņemot 8%, ieņem trešo vietu. Aptaujā atklājies, ka Latvijas iedzīvotāji ikdienā visbiežāk ēd tomātus, kartupeļus, burkānus un gurķus, savukārt no augļiem visvairāk iecienīti āboli, banāni, vīnogas un bumbieri.

Aptauja tika veikta oktobra sākumā un tajā piedalījās 1433 respondenti.

Raksturojot savus dārzenus un augļus ēšanas paradumus, 51% aptaujas dalībnieku norādījuši, ka dārzenus un augļus ikdienas ēdienkartē iekļauj līdz divām reizēm, 36% dārzenus un augļus ēd trīs līdz četras reizes dienā, savukārt

nepieciešamās piecas un vairāk porcijas ik dienas apēd vien 5% respondentu, vēsti, SIA “Maxima Latvija” preses sekretārs Ivars Andiņš.

Lai arī 93% aptaujas dalībnieku zina, ka dārzeni un augļus iekļaušana uzturā apgādā organismu ar vitamīniem un uzturvielām, tikai trešdaļa respondentu uzskata, ka dārzenus ikdienā ēd pietiekami. Savus dārzeni un augļus ēšanas paradumus kritiski vērtē 57% aptaujāto, kuri apzinās, ka dārzenus ēd reti un to noteikti vajadzētu darīt biežāk. Jāatzīmē, ka desmitajai daļai aptaujāto nav ne jausmas, cik lielai jābūt augļu un dārzeni ikdienas normai.

Ziemāju kaitēkļus rudens nebaida

Ziemas rapsim novērotajos sējumos trešā lapu pāra attīstība līdz stublāja pagarināšanās sākums. Slimību pazīmes atrodamas gan uz jaunākajām, gan vecākajām lapām. **Krustziežu sausplankumainība** konstatēta vairumā novēroto sējumu, izplatība inficētajos laukos 2-20%. **Krustziežu sausās puves** pazīmes konstatētas atsevišķos sējumos. Vairākos laukos uz atsevišķiem augiem konstatēti alotājušu un krustziežu zāglapņu kāpuru bojājumi. Nelieli mikstgliemežu bojājumi konstatēti vienā novērotajā sējumā.

Ziemas kvieši sasnējuši trīs lapu līdz cerošanas vidus stadiju. **Graudzāju miltrasas** pazīmes konstatētas 38% gadījumā, izplatība 2-12%. **Kviešu lapu pelēkplankumainība** sastopama tikai dažos laukos. Neskatoties uz

vēsajiem laika apstākļiem, vēl joprojām uz atsevišķiem augiem sastopamas laputis. Vairākos laukos atsevišķu augu saknes bojājuši sprakšķu un melno stiebrmušu kāpuri.

Rudziem novērotajos laukos attīstījušās trīs lapas līdz cerošanas vidus. Apmēram trešajā daļā sējumu konstatētas **graudzāju miltrasas** pazīmes. Vairākos laukos sastopama rudzu lapu pelēkplankumainība, atsevišķus augus inficējušas sakņu puves. Atsevišķus augus bojājuši sprakšķu un stiebrmušu kāpuri, vietām pamanītas atsevišķas laputis.

Triticālei novērotajos laukos attīstījušās trīs lapas. Dažus augus bojājuši sprakšķu kāpuri, sastopamas atsevišķas laputis.

Informācija sagatavota pēc VAAD kaitīgo organismu monitoringa datiem

ZIŅAS ĪSUMĀ

Precizēta biešu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības kārtība

Zemkopības ministrija (ZM) izstrādājusi jaunu Ministru kabineta (MK) noteikumu projektu “Biešu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības noteikumi”, ko izsludināja valsts sekretāru sanāksmē, informē ZM sabiedrisko attiecību speciāliste Viktorija Kalniņa.

Noteikumu projekts paredz precizēt biešu sēklaudzētāju, sēklu sagatavotāju, saiņotāju un tirgotāju reģistrācijas kārtību, lauka apskates kārtību, kā arī sēklaudzēšanai noteiktās prasības.

Tāpat jaunais noteikumu projekts precizē prasības biešu sēklu iesaiņojumu etiķetēšanai ar saiņotāja etiķetēm un dokumentus, kas aplicina sēklas kvalitāti, ja sēklas ievēd no valstīm, kuras nav Eiropas Savienības dalībvalstis, bet kurām ir piešķirta ekvivalence šķirņu uzturēšanā.

Noteikumu projekts stāsies spēkā pēc tā apstiprināšanas valdībā un publicēšanas laikrakstā “Latvijas Vēstnesis”, tas aizstās šobrīd spēkā esošos MK 2003. gada 11. novembra noteikumus nr. 646 “Biešu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības noteikumi”.

Plašāka informācija pieejama MK mājas lapā.

Savi noteikumi būs arī slieku izmantošanā

Zemkopības ministrijā izstrādāti grozījumi Ministru kabineta 2009. gada noteikumos nr. 1204 «Dzīvnieku un no tiem iegūto produktu aprites kārtība, kas nav regulēta Eiropas Savienības tiesi piemērojamos tiesību aktos par bioloģisko lauksaimniecību».

Šie noteikumi skar arī šobrīd Latvijā par aktuālu kļuvušo slieku un vermikomposta ražošanu atbilstoši bioloģiskās lauksaimniecības prasībām. Izmaiņas noteikumos paredz arī slieku un no tām iegūto produktu aprites kārtību. Grozījumi paredz, ka slieku un no tām iegūto produktu ražotājiem būs iespēja sertificēt šos produktus. Noteikumu projekts stāsies spēkā pēc apstiprināšanas valdībā un publicēšanas laikrakstā «Latvijas Vēstnesis».

Izstrādāti grozījumi Profesionālās izglītības likumā

Turpinot darbu pie profesionālās izglītības sistēmas pilnveides un nodrošinot arī atbilstošu normatīvo aktu izstrādi, Izglītības un zinātnes ministrija ir sagatavojusi likumprojektu "Grozījumi Profesionālās izglītības likumā", kas 19. oktobrī atbalstīts Ministru kabineta (MK) sēdē un tiks virzīts apstiprināšanai Saeimā.

Šī gada 22. februārī valdībā tika apstiprināta kārtība, kādā profesionālo kvalifikāciju ir iespējams iegūt personām, kuras profesionālās kompetences, kas atbilst pirmā, otrā vai trešā profesionālās kvalifikācijas līmeņa profesionālajai kompetencei,

apguvušas ārpus formālās izglītības sistēmas. Kārtība nosaka, ka profesionālo kompetenci novērtē profesionālās kvalifikācijas eksāmenā. Ņemot vērā, ka profesionālās kvalifikācijas eksāmena norise ir saistīta ar nozares ekspertu piesaisti un materiālo tehnisko resursu izmantošanu, personai, kura vēlas apliecināt profesionālo kompetenci, ir jāveic samaksa par profesionālo eksāmenu. Lai nodrošinātu, ka kompetences novērtēšanas institūcija neatkarīgi no dibinātāja un statusa savus pakalpojumus sniedz par objektīvu pamatu un samērīgu cenu, likumprojekts paredz nepieciešamību noteikt vienotu maksas pakalpojumu cenrādi par ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās pro-

fesionālās kompetences novērtēšanu.

Tāpat Profesionālās izglītības likumu paredzēts papildināt ar normu, kas atļauj profesionālās izglītības iestādēm būt ar juridisku biedrības statusu. Par profesionālās izglītības iestādēm ir uzskatāmas arī profesionālās ievirzes izglītības iestādes, un turpmāk paredzēts novērst tiesiskos šķēršļus biedrības reģistrācijai par profesionālās ievirzes izglītības iestādi. Tiek prognozēts, ka 2012. gadā kā profesionālās ievirzes izglītības iestādes varētu reģistrēties apmēram 10 biedrības.

Likumprojekts paredz, ka profesionālās izglītības iestādes nosaukumā turpmāk varēs lietot vārdu "tehnikums", nosakot, ka tehnikums ir izglītības iestāde, kura īsteno

profesionālās vidējās izglītības programmas, kas dod iespēju iegūt trešo profesionālās kvalifikācijas līmeni. Vienlaikus tiks izstrādāti kritēriji, kādiem jāatbilst izglītības iestādei, lai pretendētu uz nosaukumu "tehnikums", līdzīgi, kā šobrīd vidusskolām tiek piešķirts ģimnāzijas statuss. Pašlaik atbilstoši Profesionālās izglītības likumam profesionālās izglītības iestādes nosaukumā iekļaujams viens no vārdiem — skola, vidusskola vai koledža. Atbilstoši normatīvajiem aktiem Latvijas izglītības sistēmā vārds "tehnikums" profesionālās izglītības iestādes nosaukumā tiek lietots ar izglītības un zinātnes ministra atļauju saskaņā ar izglītības iestādes vēsturiskajām tradīcijām.

PREIĻU NOVADA DOMES LĒMUMI

26. oktobrī notika Preiļu novada domes kārtējā sēde.

Pansionātam «Preiļi» apstiprina divas papildus štata vietas

Domes sēdē izskatīta pansionāta «Preiļi» vadītājas Jutas Fadejevas vēstule ar lūgumu iedalīt papildus štata vietas. Šis lūgums izpildīts, jo nolemts pansionāta štatu sarakstā ar 1. decembri apstiprināt divas apkopējas likmes ar atalgojumu 205 latu mēnesī vienai likmei. Iepriekš pansionātā strādāja vairāki darbinieki pēc tā sauktās simtlatnieku programmas, kuri pildīja gan apkopēju pienākumus, gan vajadzības gadījumā palīdzēja pansionāta iemītniekiem. Tā kā ar decembri minētā programma beidzas, pansionātā nepieciešami pastāvīgi darbinieki.

Līdzekļus atalgojuma izmaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iekasēm līdz gada beigām 508,80 latu apmērā nolemts novirzīt no pansionātam «Preiļi» plānotajiem līdzekļiem šajā gadā.

Piedzis nodokļu parādu par īpašumiem

Domnieki vienbalsīgi pieņēma lēmumu piedzīt nekustamā īpašuma nodokļa parādu bezstrīdus kārtībā, vēršot piedziņu uz parādnieku naudas līdzekļiem un tiem piederošo kustamo un nekustamo mantu.

Jau augustā novada dome pieņēma lēmumu ierosināt administratīvās lietas par nekustamā īpašuma nodokļa parāda

piedzīņu bezstrīdus kārtībā no nodokļu maksātājiem, kuriem izveidojies parāds par nekustamajiem īpašumiem. Aizkalnes pagastā ir seši parādnieki, Preiļu pagastā — 18 un Preiļu pilsētā — 20 parādnieki, kuru parāda summa pārsniedz 50 latus. Tika izsūtīti brīdinājumi, kur parāda maksas pēdējais termiņš bija noteikts 7. oktobrī.

Pašvaldības juristi informē, ka 21 lieta izbeigta sakarā ar parāda nomaksu pilnā apmērā, sešas lietas apturētas sakarā ar parādnieka iesniegumu ar lūgumu atļaut sept parāda summu pa daļām. Savukārt 23 nodokļu maksātāji nav uzsākuši parāda atmaksu, nav griezušies ar paskaidrojumiem vai lūgumu pagarināt atmaksas termiņu, lai gan brīdinājumus, ka joki nebūs, visi saņēmuši.

Piešķir līdzekļus diviem uzņēmumiem

Pašvaldības deputāti vienbalsīgi nolēma piešķirt līdzekļus SIA «Preiļu saimnieks». Runa ir par mēbeļu un aprīkojuma iegādei nepieciešamo līdzfinansējumu 1572 latu apmērā. Tas viss nepieciešams pansionāta «Liči» un krīzes centram valsts investīciju projekta «Preiļu novada Preiļu pagasta kultūras nama energoefektivitātes uzlabošanas Ličos» un Eiropas Reģionālās attīstības fonda projekta «Krīzes centra izveide Preiļu novada pansionātā» realizācijas pabeigšanai. Līdzekļus paredzēts novirzīt no budžeta sadaļas «Teritorijas attīstība un apsaimniekošana».

Līdzīgi tika izskatīts un atbalstīts arī SIA

«Preiļu slimnīca» iesniegums par līdzekļu iedalīšanu datortomogrāfa iegādes līdzfinansējumam 11 140 latu apmērā. Atgādinām, ka datortomogrāfu slimnīca iegādājās vēl rajona padomes darbības laikā. Tagad daļu agrāko saistību pārņēmusi arī Preiļu novada dome. Kā informēja pašvaldības vadītājs Aldis Adamovičs, šis ir pēdējais maksājums. Finansējums paredzēts no budžeta sadaļas «Vispārējie valdības dienesti». Minētos 11 140 latus noformēs kā Preiļu novada domes ieguldījumu SIA «Preiļu slimnīca» pamatkapitālā.

Piedalīsies LEADER projektu konkursā

Pamatojoties uz Preiļu biznesa inkubatorā vadītājas Inetas Liepnieces iesniegumu par pieteikumu Lauku attīstības programmas LEADER pasākumā, nolemts piedalīties projektu konkursā ar projektu «Preiļu biznesa inkubatora telpu labiekārtošana un mikroklimata uzlabošanas kvalitatīvai pakalpojumu sniegšanai Preiļu novada uzņēmējiem».

Projekta kopējās izmaksas būs ne vairāk kā 2990 latu (bez PVN). Nolemts paredzēt pašvaldības 2012. gada budžetā līdzfinansējumu 10% apmērā no projekta attiecināmajām izmaksām un PVN 22% ar kopējo līdzfinansējuma summu 956,80 latu. Projekta gaita tiks iegādātas mēbeles, kabinētu aprīkojums.

LEADER projektu konkursā piedalīsies arī biedrība «Sabiedriskais centrs «Aizkalne»». Projekta nosaukums «Pamat-

līdzekļu iegāde un telpu kosmētiskā remonta veikšana biedrības «Sabiedriskais centrs «Aizkalne»» kvalitatīvai aktivitāšu nodrošināšanai iedzīvotāju izglītošanas un brīvā laika organizēšanas jomā». Projekta kopējās izmaksas būs ne vairāk kā 9500 latu. Pašvaldības 2012. gada budžetā paredzēts līdzfinansējums 10% apmērā no projekta attiecināmajām izmaksām 950 latu apmērā.

Budžeta ieņēmumi un izdevumi kļuvuši lielāki

Domes sēdē veikti grozījumi pašvaldības pamatbudžetā. Ieņēmumu daļa palielināta kopumā par 130 129 latiem. Tajā skaitā ir finansējums projektam «Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība Preiļu novada Pelēču ciemā» 37 872 latu apmērā; finansējums projektam «Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība Preiļu novada Priekuļu ciemā» 49 143 latu apmērā; finansējums projektam «Pedagogu konkurētspējas veicināšana izglītības sistēmas optimizācijas apstākļos» 36 448 latu apmērā; finansējums projektam «Atbalsts vispārējās izglītības pedagogu nodrošināšanai prioritārajās mācību priekšmetos» 736 latu apmērā; finansējums projektam «Pelēču pamatskolas sporta zāles renovācija» 5930 latu apmērā.

Par 130 129 latiem palielināta arī pamatbudžeta izdevumu daļa.

Pēc Preiļu novada domes sēdes materiāliem sagatavoja L. Kirillova

VĀRKAVAS NOVADS

Apstiprināts biedrības «Dzintars 2007» projekts rotaļu pilsētiņas izveidei

Apstiprināts biedrības «Dzintars 2007» projekta «Rotaļu pilsētiņa bērniem Vārkavas novada Rīmicānos» pieteikums, kas tika iesniegts Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai Lauku attīstības programmas pasākuma «Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā» ietvaros.

Projekta īstenošanai biedrība saņems publisko finansējumu 4498 latu apmērā. Par šo naudu paredzēts iegādāties un uzstādīt atspersūpoles «Zilonitis», kas ir aizraujošas un veidotas tā, lai rosinātu bērnu fantāziju. Tiks uzstādīts rotaļu komplekss «Vil-

ciens», kura sastāvā ir gan slīdkalniņš, gan kāpnītes, tiltiņš, kā arī siena ar vingrošanas un rāpšanās elementiem. Projektā iecerētos darbus paredzēts realizēt līdz nākamā gada 30. jūnijam.

Vienus darbus pabeidz, citi turpinās

Vārkavas novadā pirms nedēļas pabeigti darbi projektā, kura laikā rekonstruēts ceļa posms no Piliškām līdz Vēveraukai, informēja Vārkavas novada domes izpilddirektors Elmārs Sparāns. Rekonstrukcijas laikā ar Eiropas Savienības finansējumu un domes līdzfinansējumu atjaunots ceļa posms apmēram divu kilometru garumā. Darbu gaitā nocirsti ceļmalas krūmi, uzbērts jauns segums, izrakti grāvji, ierīkotas vairākas desmit nobrauktuves ar caurtekām. Šo ceļa posmu iz-

manto daudzi iedzīvotāji, kam te atrodas privātipašumi, un uz katru no tiem ierīkotas nobrauktuves. Ceļa rekonstrukcija tika uzsākta pavasarī. Joprojām turpinās ceļa «Raunieši — Slapkava — Svalbiški — Mačāni» rekonstrukcija, kas arī tiek veikta par projekta līdzekļiem ar ES finansējumu. Paredzams, ka šī ceļa remontdarbi beigsies nākamā gada pirmajā pusē.

Savukārt projekts «Speciālistu piesaiste Vārkavas novadā» realizēts daļēji, jo viens no paredzētajiem speciālistiem — sociālais darbinieks — pagaidām nav atrasts. 2010. gadā Valsts reģionālās attīstības aģentūra sāka ieviest Eiropas Sociālā fonda darbības programmas «Cilvēkresursi un nodarbinātība» aktivitāti «Speciālistu piesaiste plānošanas reģioniem, pilsētām un novadiem». Šīs aktivitātes mērķis ir paaugstināt reģionu, pilsētu un

novadu pašvaldību administratīvo kapacitāti, sekmējot efektīvas publiskās pārvaldes vajadzībām atbilstošu speciālistu piesaisti plānošanas reģionu un vietējās pārvaldes līmeni (pilsētās un novados). Arī Vārkavas novada pašvaldība rakstīja pieteikumu šim projektam un guva atbalstu. Domes deputāti, spriežot par speciālistiem, kas pašvaldības efektīvākai pārvaldei ir visnepieciešamākie, nolēma, ka jāpiesaista vides inženieris un sociālais darbinieks. Konkursa kārtībā vides inženieris tika atrasts, bet sociālais darbinieks meklējumi arī pēc trešās konkursa izsludināšanas reizes nav vainagojušies panākumiem. Vides inženiere Lilita Gavare savas amata pienākumus Vārkavas novada domē sāka veikt šī gada augusta vidū. Lilita ir dzimusi Vārkavas novadā, 2007. gadā Daugavpils Universitātē ieguvusi dabaszinātņu

bakalaura grādu vides zinātnē un strādāja kādā uzņēmumā par mērnīci. Piesaistītie speciālisti pašvaldībā strādās 24 mēnešus, viņiem ir paredzētas arī apmācības. Visas projekta izmaksas, kas Vārkavas novadam ir 18 500 latu, simtprocentīgi finansē Eiropas Savienība.

Savukārt Vārkavas vidusskolā noslēdzies projekts «Kvalitatīvai dabaszinātņu apguvei atbilstošas materiālās bāzes nodrošināšana Vārkavas vidusskolā», kas tika uzsākts 2009. gada pavasarī. Visi jaunieguvumi praktiski sākti lietot tikai šajā mācību gadā. Projekta ietvaros tika renovēti ķīmijas un bioloģijas, fizikas un matemātikas kabineti, to laboratorijas. Sagādāta iespējama materiāli tehniskā bāze un jaunākās tehnoloģijas mācību procesa vadišanai.

Sagatavoja L. Rancāne

Siltums dzīvokļos. Kā veidojas tarifi?

● Tarifs par megavatstundu — 37,90 latu

Kā veidojas maksa par apkuri Līvānos, ar kādām cenām jāreķinās Līvānu iedzīvotājiem jaunajā apkures sezonā, vai tarifi atšķiras no tiem, kādi ir kaimiņu pilsētās, — par to stāsta SIA «Līvānu siltums» valdes priekšsēdētājs Valērijs Priluckis un uzņēmuma ekonomiste Valentina Liepa.

2011./2012. gada apkures sezonā, tāpat kā divās iepriekšējās sezonās, apkures maksa Līvānos tiks aprēķināta saskaņā ar Daugavpils sabiedrisko pakalpojumu regulatora 2009. gada 20. oktobrī apstiprināto siltumenerģijas tarifu — 37,90 latu par vienu megavatstundu. Tas ir viens no zemākajiem apkures tarifiem Latgalē, jo ir zemāks nekā Jēkabpilī, Preiļos, Daugavpilī un Krāslavā. Tas panākts ar pārdomātu un profesionālu uzņēmuma ilgtermiņa vadību, domājot gan par to, lai atjaunotu siltumtrases un samazinātu siltuma zudumus, gan meklējot iespējas, kā izmantot alternatīvus kurināmā veidus. Tiesa, galīgo summu par siltumu, ko iedzīvotāji ierauga savos rēķinos, veido arī tie zudumi, kas ir katrā daudzdzīvokļu mājā. Tā kā māju silt-

nāšana un apsaimniekošanas biedrību dibināšana nesokas, tad arī siltuma zudumi vecajās, padomju laikā būvētajās, mājās netiek novērsti. Katrai mājai tie ir atšķirīgi, tāpēc arī maksa par vienu kvadrātmetra apkuri ir dažāda.

Ikmēneša maksu par apkuri veido ne tikai siltumenerģijas tarifs, bet arī katras dzīvojamās mājas siltumenerģijas patēriņš konkrētajā mēnesī (megavatstundas), kas noteikts, pamatojoties uz siltumenerģijas skaitītāju rādītājiem. Savukārt šos rādītājus ietekmē āra gaisa temperatūra, kā arī dzīvojamās mājas tehniskais stāvoklis, tas ir, spēja uzņemt un saglabāt siltumu. Ja gaidāmā ziema būs siltāka nekā iepriekšējās, tad, iespējams, samazināsies dzīvojamā māju siltumenerģijas patēriņš un attiecīgi maksa par apkuri.

Iedzīvotāji par siltumu var maksāt visu gadu, ne tikai apkures sezonā. SIA «Līvānu siltums» dalībnieki sapulcē jau pirms vairākiem gadiem nolēmuši atļaut uzņēmumam slēgt līgumus ar pilsētas daudzdzīvokļu dzīvojamā māju dzīvokļu īrniekiem vai īpašniekiem, kuriem nav parādu par iepriekšējo apkures sezonu un kuri paši to vēlas, par avansa maksājumu veikšanu

nākošās apkures sezonas laikā apkurei patērētās siltumenerģijas apmaksai 12 mēnešu laikā (no kārtējā gada maija līdz nākamā gada aprīlim). Par 2011./2012. gada apkures sezonas apkures maksājumu veikšanu 12 mēnešu laikā ir noslēgti 449 līgumi.

Siltumenerģijas ražošana katlu mājā notiek saskaņā ar apstiprināto temperatūras grafiku. Atbilstoši apkures sezonas āra gaisa temperatūrai, siltumenerģijas ražošana notiks ar trim šķeldas katliem un dabasgāzes katlu. Koksnes šķelda saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem šajā apkures sezonā Līvānos tiks iepirkta par cenu 7,90 latu (bez PVN) par vienu beramo kubikmetru. 2010./2011. gada apkures sezonā koksnes šķeldas cena bija 6,50 latu (bez PVN) par vienu beramo kubikmetru. Dabasgāzes tarifs ceturtajai lietotāju grupai, pie kuras saskaņā ar noslēgto dabasgāzes piegādes līgumu attiecināts SIA «Līvānu siltums», pēc akciju sabiedrības «Latvijas gāze» informatīvās prognozes varētu būt augstāks nekā pērn vidēji par 20 procentiem. Ja arī nākamgad turpināsies kurināmā cenu pieaugums, iespējams, Līvānos nāksies pārskatīt pašlaik

Siltumenerģijas tarifi Latgales pilsētās (par megavatstundu)

Līvāni — 37,90 latu;
Preiļi — 39,97 latu;
Daugavpils — 39,48 latu;
Krāslava — 39,82 latu;
Jēkabpils — 43,25 latu.

spēkā esošo siltumenerģijas tarifu.

Tāpat kā citās pilsētās, arī Līvānos aktuāla problēma ar parādiem. Iedzīvotāju parāds par piegādāto siltumenerģiju līdz 2011. gada 1. oktobrim sastāda 359 000 latu. Salīdzinot ar 2010. gada 1. oktobri, parāds pieaudzis par 39 000 latu. Uzņēmumā strādā parādu piedzinēja, kura izskata visus parādu gadījumus. 2011. gadā tiesā iesniegti 116 pieteikumi par saistības piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā. Šo parādu kopējā summa ir 55 265 latu. Gadījumos, kad parādniekam nav iespējams izsniegt brīdinājumu, vai viņš neatzīst savu parādu, prasības pieteikumi jāiesniedz civiltiesiskajā kārtībā. Šogad jau iesniegti 41 šāds pieteikums par kopējo summu 25 834 latu. Tiesu izpildītājiem iesniegti 69 lēmumi par parādu piedziņu.

Apspriedis Ošas upes tīrīšanu

Kādi varētu būt iespējamie zaudējumi un kādi — ieguvumi no Ošas upes tīrīšanas? Par šiem jautājumiem 2. novembrī Līvānu novada Rudzātu saietā namā notiks saruna, uz kuru aicināti Rudzātu un Rožupes pagasta zemes īpašnieki, kas saimnieko Ošas upes krastos. Zemkopības ministrijas nekustamo īpašumu speciālisti skaidros par upes tīrīšanu, uzklāus zemes īpašniekus un atbildēs uz jautājumiem. Informatīvās sanāksmes sākums 2. novembrī pulksten 10.30.

Izsniegtas būvatļaujas, ekspluatācijā pieņemtas būves

Līvānu novada būvvalde septembrī izsniegusi būvatļauju SIA «Adugs» gatavās produkcijas noliktavas paplašināšanai pēc projekta «Konditorejas projektu ražošanas paplašināšana un modernizācija»; Līvānu novada domei daudzdzīvokļu dzīvojamā māju iekšpagalmu un piebraucamo ceļu rekonstrukcijai Rīgas ielā 131, 131a, 135, Kurzemes ielā 6, Vecīcībnieku ielā 17; SIA «Līvānu slimnīca» slimnīcas ēkas jumta seguma nomaiņai; kā arī divām privātpersonām saimniecības ēkas un graudu noliktavas jaunbūvei Rudzātu pagastā un garāžas rekonstrukcijai Līvānos.

Būvvalde ekspluatācijā septembrī pieņēmusi Līvānu novada domes objektus: Daugavpils ielas rekonstrukciju posmā no Rīgas ielas līdz novada kultūras centram un posmā no novada kultūras centra līdz Kurzemes ielai; akciju sabiedrības «Latvijas gāze» piebraucamā ceļa izbūvi uz krānu laukumu Rožupes pagastā; novada domes daudzdzīvokļu dzīvojamā māju piebraucamo ceļu rekonstrukciju Rīgas ielā 228, 230, 232, 234 un Krustpils ielā 21, kā arī privātpersonas dzīvojamās mājas un saimniecības ēku jaunbūves Jersikas pagastā.

Deputāti izbraukuma sēžu ciklu noslēdz Turku pagastā

27. oktobrī kārtējā Līvānu novada domes sēde notika Turku pagastā. Ar šo sēdi noslēdzās izbraukuma sēžu cikls, kura laikā tautas priekšstāvji iepazīs ar katram pagastam raksturīgo un tikās ar iedzīvotājiem uz vietas pagastos, informē Līvānu novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste Ginta Kraukle.

Turku pagastā kā pirmo deputāti apmeklēja Turku pagasta pārvaldi, kas atrodas Zundānos. Pārvaldē saimnieko tās vadītājs Aivars Smelcers, kurš koordinē un vada visu Turku pagasta saimniecisko dzīvi un ir kā saikne starp novada centru un pagasta laudim. Ikdieniškos jautājumus Turku pagasta iedzīvotāji var nokārtot, nebraucot uz novada centru Līvānos. Pagasta pārvaldē iedzīvotājus apkalpo pārvaldes vadītājs (veic arī izpildītāja vietnieka pienākumus), lietvede, sociālā darbiniece, atsevišķās dienās arī lauksaimniecības konsultants.

Deputāti iepazīs ar plašo novadpētniecības materiālu klāstu, kas apkopots par Turku pagasta vēsturi. Aivars Smelcers pastāstīja, ka pārvaldes otrajā stāvā plānots iekārtot nelielu novadpētniecības krājumu, lai saglabātu Turku vēstures liecības nākamajām paaudzēm. Turku pagasta neatņemama sastāvdaļa ir folkloras kopa «Turki», kurā vērojama pakāpeniska paaudžu nomaiņa — pieredzējušās sievas papildina jauni dziedātāji. «Turki» strādā arī pie jauna repertuāra, gatavojoties folkloras festivālam «Baltica 2012». Tikšanās laikā «Turku» sievas domes deputātus ne tikai eksaminēja, uzdodot jautājumus, kas saistīti ar novada dzīvi, bet arī cienāja ar rudens veltēm: ķirbja dobūmā servētām kartupeļu pankūkām un brūkleņu ievārījumu.

Domes sēde šajā reizē notika Turku saietā namā, kur deputāti apskatīja bibliotēkas telpas un

● Līvānu novada domes deputāti Turku pagasta pārvaldē iepazīs ar materiāliem par vietējo vēsturi.

iepažinās ar kultūras aktivitātēm. Saiea nama vadītāja Ināra Ivanova pastāstīja, ka iedzīvotāji ļoti aktīvi izmanto jaunās telpas. Notiek pasākumi, veidojas jauni pašdarbības kolektīvi, piemēram, gardēžu klubīšs, dramatisks kolektīvs un citi. «Acimredzot, cilvēki bija izslāpuši pēc kultūras, tāpēc tagad par aktivitāti nesūdzamies,» sacīja Ināra Ivanova.

Domes sēdes norisei, kuras laikā izskatīja 30 darba kārtības jautājumus, līdzī sekoja arī pagasta iedzīvotāji, kas izmantoja iespēju satikt visus domes deputātus un iepazīties ar viņu darbu. Pēc sēdes iedzīvotāji aprunājās ar deputātiem, lielākoties vērsot uzmanību uz lietām, kam vajadzīga domes deputātu palīdzība. Aktuālākais jautājums bija ceļa no Jaunsilavām līdz Turkiem asfaltēšana, kas iepriekš bija solīts valsts programmas ietvaros, bet, sākoties krīzei, valsts līmenī šie plāni tika atlikti. Pašvaldība to nav aizmirsusi un, tiekoties ar varas vīriem Rīgā, šis jautājums vienmēr tiek atgādināts. Tiesa, pagaidām lielas skaidrības par otrās kategorijas ceļu uzturēša-

naš jautājumiem nav.

Šobrīd aktuāls ir jautājums par pasta nodaļas slēgšanu Turkos. Pārvaldes vadītājs Aivars Smelcers skaidroja, ka «Latvijas Pasta» reformu plānus izmainīt nav pašvaldības spēkos, taču ir panākta iedzīvotājiem labvēlīga vienošanās, ka katru dienu vienu stundu no pulksten 9.00 līdz pulksten 10.00 Turku pasta nodaļā cilvēki varēs saņemt pasta pakalpojumus.

Domes priekšsēdētājs Andris Vaivods uzklāus jautājumu par mikroautobusa nepieciešamību Turku pagasta cilvēku vajadzībām. Daudzi vēlas apmeklēt Saiea namu, iesaistīties pašdarbībā, tāpēc autobuss lieti noderētu, sacīja kāda iedzīvotāja. Andris Vaivods atzina, ka ņems vērā šo ierosinājumu, bet transporta iegāde un izmantošana jāskata visa novada kontekstā. Viss atkarīgs no finansējuma, jo pašvaldības autoparks pēdējos gados nav atjaunots, tāpēc drīzumā var nākties par to domāt. Pašvaldības veicamo funkciju skaits tikai palielinās, tāpēc domes īpašumā esošo

transportlīdzekļu noslodze ir ļoti liela.

Iedzīvotāji norādīja, ka pagastā nav medpunkta, kaut arī to ļoti vajadzētu. Tam piekrita arī domes vadība un puda cerību, ka valsts līmenī lielākas pilnvaras tiks uzticētas tieši feldšiem un ārstu palīgiem, kas ir vistuvāk iedzīvotājiem.

Pašvaldība no savas puses pauda apņemšanos atbalstīt iedzīvotāju iniciatīvas un priekšlikumus, kā arī turpināt iesāktu kursu, lai lauku un pilsētas attīstība Līvānu novadā notiktu izlīdzināti.

Ikvienam iedzīvotājam novada pašvaldībai savus priekšlikumus var izteikt individuāli domes priekšsēdētājam Andrim Vaivodam katru pirmdien no pulksten 9.00 līdz 12.00 bez iepriekšējas pieteikšanās. Savukārt trešdienās no pulksten 9.00 līdz pulksten 12.00 domes sēžu zālē iedzīvotājus pieņem pašvaldības deputāti. Piedalīties var arī domes komiteju sēdēs katrā mēneša priekšpēdējā ceturtdienā un domes sēdēs katrā mēneša pēdējā ceturtdienā.

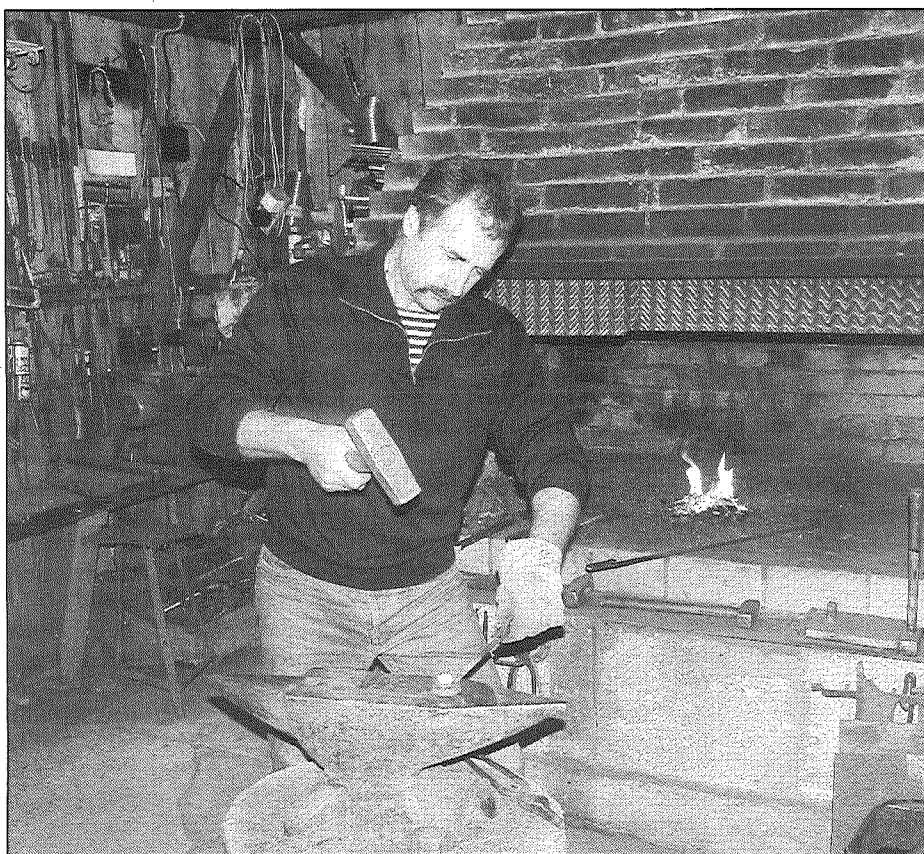

Katrs pats savas laimes kalējs

Arājs un kalējs — vienlīdz daudzināti

Ir tāda sena pasaka par kungu, kuram ceļā salūzīs karietes ritenis. Par laimi, tuvumā gadījies kalēja smēde, un ritenis ticis salabots. Par darbu kalējs paprasījis rubli, kas kungu sadusmojis. Tik vien tā darba, kā dzelzi nokarsēt ugunī un pāris reizes uzstāt ar veseri, bet jāšķiras no rubļa, — sodījies kungs. Viņš pats stāšoties kalēja vietā, un nauda plūdišot kā pa reni. Necik ilgi, un smēdē ieradies kāds saimnieks ar dzelzs gabalu, lūdzot izkalt lemeši, jo jāar zeme. Kungs dzelzi gan karsējis, gan ar veseri daudzījis, gan licis ēzē, gan cēlis laukā, bet lemesis nesanācis. Saimnieks jau sadumojies, bet kungs nu sācis mierināt, ka izkalšot cirvi. Nu, labi, arī cirvis saimniecībā noderēšot, saimnieks piekritis. Kungs atkal ņēmis vaigus piepūtis, bet drīz vien bijis skaidrs, ka arī cirvis nesanāks. Nu kungs piesolījis nazi izkalt. Bet arī no tā nekas nesanācis. No dzelzs gabala bija palicis mazs pikucītis, ko kungs, izņēmis no uguns, iesvieda ūdenī, ka nočūkstēja vien. Kas tur iznāca, jautāja saimnieks. Čiks, atteica kungs un ar to gribēšana būt par kalēju bija pārgājusi.

Latviešu folklorā par kalējiem daudz pasaku, tautas dziesmu, sakāmvārdu, jo kalējs bija viens no visnenākajiem amatiem. Kalējs izgatavoja darba rīkus — arkļus, ecēšas, izkaptis un citus, kas bija vajadzīgi zemes apstrādāšanā, pārtikas un lopbarības izaudzēšanā, apkala zirgus, jo tiem zemnieku mājās bija liela vērtība, un zem saimnieka goda bija nodarbināt zirdziņu bez kārtīgiem dzelzs pakaviem kājās. Bez kalēja ieguldījuma nebija iedomājama braucamrīku tapšana, — gan saimniecības ratiem, gan goda pajūgiem daudzas daļas tika gatavotas no dzelzs. Durvju kliņķi un aizšaujāmie, āķi, koka mucu, toveru un spaiņu stīpas, naži, cirvi, podu cilājamās dakšas un simtiem citu mājās saimniecībā vajadzīgu priekšmetu. Senatnē arī ieroči — medībām un karošanai — bija kalēju darināti. Un kur tad vēl greznumlietas — apkalumi vīriešu zābakiem, rotas sievietēm, sarežģīti kalumi zirgu iejūgiem. Stūri, eņģes un slēdži pūralādēm. Kalēju darbnīcās, ko sauca par smēdēm, augu dienu skanēja skaļi vesera sitieni, tāpēc tās tika ierīkotas attālāk no dzīvojamajām ēkām. Latviešu un arī citu tautu literatūrā kalēja tēlam vienmēr ir īpaša vieta, tie vienmēr parādīti kā cilvēki, kas ir labi sava amata pratēji, isti stiprinieki, jo smago veseru cilāšanai diendienā vajadzēja daudz spēka. Un ligaviņas, ko viņi apprecēja, turpmāk dzīvoja laimīgas un pārtikušas, jo kalējiem pasūtījumi vienmēr bija, kaut arī pats darba virs vakaros uz istabu nāca ar melnām rokām un sodrējiem pilnām drēbēm. Kalēji tautas folklorā vienmēr parādīti kā pozitīvi tēli, attapīgi, drosmīgi, stipri. Arī Pērkontēvs salīdzināts ne ar vienas citas profesijas pārstāvi, bet tieši ar kalēju: «Kalējs kala debesis, zvaigznes bira Daugavā». Kolhozu laikos, kad individuāla peļņas gūšana bija aizliegta, senlaiku smēdes pamazām sabrukā, bet darbariki bija jānodod kopīgai saimniekošanai. Paši kalēji, kas vēl bija saglabājuši uzticību senajam amatam, ierīkojās kādā kaktā kolhozu mehāniskajās darbnīcās, kur dimdināja, izkalot kādu aizbidni teļu laidara vārtiem, vai salabojot traktora lemeši. Kalēji strādāja arī rūpnīcās, kur darbojās ar speciāliem rūpnieciskiem āmuriem — automātiski darbināmām ierīcēm metāla apstrādei, presēm un instrumentiem, izgatavojot priekšmetus pēc stingri noteiktiem standartiem. Pašu jaunradei te nebija vietas. Gadu gaitā virsīgā oreola apņemtais kalēja tēls ir daudz zaudējis, un diezin, vai kāds puīselis skolas solā sapņo kļūt par kalēju. Interesanti, ka nekad nav arī dzirdēts par kalēju — sievieti, kuras gan pamanās strādāt visās iespējamajās profesijās.

● Ēzē kuras uguns, un Arvids Mežinskis uz laktas kaldina kādu dekoru. Mežinsku mājās atdzimis viens no visnenākajiem — kalēja — amats. Foto: A.Šņepsts

Jāteic, vēloties uzrakstīt par kādu šīs senās profesijas pārstāvi mūsdienās, nācās apjautāties daudziem. Lielākoties neviens nezināja nosaukt kādu kalēju savā tuvākajā apkārtnē, bet citi savukārt norādīja vienu un to pašu adresi — Riebiņu novada Rušonas pagasta Mežinskos.

Atdzima vectēva amats

Gailiņu puses pakalni nudien kā ar zeltu apkaldināti, — tik skaisti saulainajās oktobra dienās izskatās bērzu birzītes ar vēl nenomestajiem dzelteniem lapu apmetņiem. Ceļš, sauss un gluds, likločiem ievijas mežā, lai pēc vairākiem straujiem pagriezieniem un sāncelīņu pievienošanās, pēkšņi izvestu klajumā, kādus mēdz zīmēt uz kartītēm, — uzkalniņi, rāms ūdens spogulis ar krāsainu un joprojām ziedošu ūdensrožu salīnām diķi, lauku mājas. Idilisko mieru no visām pusēm sargā mežs, tikvien atkāpies, lai sētas iemitniekiem būtu zeme sakņaugu audzēšanai, ganībām. Pirmie jautājumi mājās saimniekam Arvidam Mežinskim, kas nāk sasveicināties, ir par iespējami samestajām ceļa cilpām, — kā viņu šeit atrod pasūtītāji, un kā ziemas sniegos pa tādu ceļu izklūstams līdz kilometrus trīs attāļajai šosejai. Gan pašam, gan sievai Ilonai, kurai jātiek uz darbu Preiļos un meitai Gunai, skolniecei, gan pārējiem ģimenes locekļiem. Dēlam, atbraucot brīvdienās no skolas Malnavā, kur māsas par automehāniķi, mātei, ja vajag nokļūt uz vienu vai otru pusi — uz Gailiņiem vai Rušonas pagasta centru. Arvida atbilde ir lakoniska, ar roku norādot uz traktoru, kam priekšā lāpsta. Ja vajag, pats arī iztīra šo ceļu. Bet nereti tas tiek iztīrīts arī ar pašvaldības tehniku, jo ir pagasta nozīmes ceļš. Bez tam savs dzīvoklis arī Preiļos, ne jau katra diena vadāma lauku mājās. Savukārt par pieejamību cits stāsts. Jaunais kalējs nemaz tā nemēdz sēdēt mājās un gaidīt, kamēr kāds atradis. Brauc pats un piedalās tirgos, dibina kontaktus, nav svešs arī ikgadējais tirgus Rīgā, Brīvdabas muzejā, kur reizi gadā tiek visi Latvijas amatnieki un kur par katru amata pratēju daiļrunīgi stāsta viņa darbs.

Arvids jaunībā apguva traktorista profesiju, strādāja sovhozā, bet pēc tam par autovadītāju piena pārstrādes uzņēmumā. Pa laikam kaut ko priekš sevis mājās sametinājis, izkalis. Un tā pamazām tā lieta aizgājusi. Nu jau gadus piecus Arvids pievērsies kalēja darbam un jūtas apmierināts

par šo izvēli. Kā tajā sakāmvārdā, — katrs pats savas laimes kalējs.

Laikam kāda aura šajās mājās valdījusi kopš tiem laikiem, kad te dzīvoja Arvida vectēvs — kalējs, un tā ietekmējusi arī mazdēlu. Kaut abi mūžā nekad nav tikušies, jo vectēvs nomiris jau 1938. gadā, Arvids tagad jūt gara radniecību ar viņu. No vectēva saglabājusies lakta, pāris veseru, bet Arvida māte atceras, kurā vietā bijusi viratēva smēde, un kas vēl no viņa kalumiem palicis. Te visās sādās mājās dzīvoja amatnieki, viņa stāsta, gandrīz katrā «pūds grīzē». Vietējo valodā māla podu taisīšana, ko mūsdienās smalki sauc par keramiku, izsenis dēvēta par podu griešanu, tāpēc ka pārsvarā tika taisīti podi saimniecības vajadzībām, un to gatavošana tā arī notika — griežot ripu ar podu virsū.

Senais apvienojumā ar moderno

Kalšana prasa gan fizisku spēku, gan zināšanas, gan tēlainu izdomu. Latgalē istu kalēju nemaz nav tik daudz. Arvids apmācību kursu izgāja pie meistara Daugavpili, joprojām uztur kontaktus ar kādu Rēzeknes kalēju, kas dod padomus. Iestājies arī Ludzas amatnieku biedrībā, lai paplašinātu kontaktus, uzzinātu jaunumus šajā jomā. Mājās uzbūvējis smēdi ar pamatīgu ēzi tās centrā. Kādreizējos laikus kalēja darbs nebija iedomājams bez plēšām, kuras darbinot — minot ar kāju — varēja uzpūst uguni ēzē. Arvida smēde ir modernizēta, — viņš nospiež kādu slēdzi, un ar elektrību darbināms ventilators pūsmūnītes laikā mazo, kvēlojošo akmeņogļu kaudzīti ēzes mutē uzpūš līdz pamatīgām liesmām. Bet arī vecumvecas plēšas — nu jau kā muzeja eksemplārs — noliktas smēdes kaktā un gaida atjaunošanu. Tas vairāk vaļaspriekam, jaunākajai paaudzei aplūkošanai. Tāpat arī kalēju laktas savāktas vairākas. Pamatīgi ozola blūķi ar smagām dzelzs laktām virsū. Blūķi sastipoti, sānos rokturi, lai varētu pārvietot.

Viena lakta kādreiz piederējusi sievas vectēvam, arī kalējam. Kā ar tik smagnējiem rīkiem — laktu, āmuriem, stangām var izveidot tik smalkus darbus, kas saviti gandrīz kā mežģīnes, vai arī dažādu ziedu formā? Izrādās, lai meistars īstenotu savu ieceri, vajadzīga laba lakta ar vairākiem pakāpieniem un padziļinājumiem, uz kā nokarsēto metālu dažādi izlocīt. Arvids

nokarsē ēzē kādu dzelzs gabalu, uz laktas ar vesera un knaibļu palīdzību to gan loka, gan sit, kaļ, gan groza, karsē atkal, un skat, — pēc brīža ir uzburta dekoratīva nagla ar vītni, ar ziedu galviņas vietā. «Čikss!» atskan arī šoreiz, jo kalšanas process vienmēr beidzas ar gatavā, karstā darinājuma ielaišanu aukstā ūdenī. Pa starpām iedarbināts arī pneimatiskais āmurs, kas, tāpat kā daži citi sagādātie darbgaldi, strādā ar elektrību. Ir arī ar elektrību darbināma pārvietojama ēze, lai varētu doties izbraukumos, un, piemēram, tirgos ļaudīm demonstrēt kalšanu.

Mūsdienās lemešus pie kalēja vairs nepasūta, toties liels pieprasījums pēc dažādām citām lietām, kas noderīgas saimniecībā vai arī kalpo par nama rotu, lielākoties — privātmājās. Kalējs var izkalt jebkuru priekšmetu, kuru vien iespējams izgatavot no dzelzs: dekoratīvos vārtus, karogu turētājus, balkonu vai kāpņu margas, svečturus, lustru turētājus, rāmjus, eņģes, nažus, durvju rokturus, kamīna piederumus. Darbi top gan pēc pasūtījuma, gan arī pēc paša iniciatīvas, un ar tiem Arvids brauc uz lielākajiem tirgiem. Tiem ir noiets, un kalumi ātri atrod pircējus. Smēdei piebūvēta noliktava, un tajā apskatāmi dažādi darbi, kas veikti pēc pasūtījuma. Dažiem priekšā vēl krāsošanas process, citi savukārt žūst, ieguvuši melnu spožumu. Krāsošana pasargā no korozijas. Kā tas nākas, ka senatnē tomēr dzelzs kalumus nekarsēja, kaut arī tie, piemēram, klēts apkalumi, vēja rādītāji, ārdurvju kliņķi bija pakļauti lieti un sniegiem, taču nerūsēja? Arvids stāsta, ka senie kalēji mācējuši kalumus apstrādāt ar linsēklu eļļu. Jaunākās paaudzes kalējiem šie kniņi vēl jāiemācās. Tāpat arī uz jautājumu par zirgu apkalšanu viņš noraidoši purina galvu. Tā esot ļoti piņķerīga lieta, kam piedevām vajadzīgas vēl arī veterinārās zināšanas.

Ne vairs tik melns, un ne tik smags darbs kā sendienās, — Arvids klievē mītus par kalšanu kā vissmagāko roku darbu. Bez tam patīkami tas, ka tagad pats var izplānot savu darba dienu. Ja kaut kas nesanāk, var nolikt malā, izdomāt, kā darīt citādi. Izpildot individuālus pasūtījumus, svarīgi ir tas, lai pietiktu laika aprunāties ar klientu, pēc iespējas labāk izprast viņa vēlmes, vienoties, cik daudz lietā liekama kalēja jaunrade. Viņš parāda kārtējo pasūtījumu — ierīci klauvēšanai pie durvīm, lai ciemiņiem nav jādauga ar roku. Šādi pasūtījumi pie kalēja liecina par sabiedrības labklājības augšanu. Vai, piemēram, no dzelzs kalti stāvi ar koka dēliņu jumtiņu virsū — pastkastītes turēšanai. Dzelzs stieņi un plāksnes kalšanai tiek pirkti un vesti no lielajām pilsētām. Kopumā pēc kalumiem pieprasījums aizvien pieaugot. Piemēram, kādam muzejam Vācijā vajadzīgs zobens, bet nav, kas to prastu izkalt, stāsta kalējs. Muzejam bruņinieka tērps kaldināts Austrijā. Arvids gan ieročus nekaļ.

Tāpat kā sen zināmā parunā par kurpēm, līdzīgi var teikt arī par kalēju, viņš ar smaidu atbild uz jautājumu par paša kaltām lietām mājās. Tomēr dzīvesbiedre Ilona steidz izlabot teikto un mājās pagalmā parāda dažādus vīra kalumus: puķu podu turēšanai, pirts un pagraba dekorus.

Kad no kalšanas darbiem jāatpūtna rokas, Arvids pievērsās pārējiem lauku mājas saimnieka pienākumiem dārzā, tūrmā, plāvā. Savam patēriņam ģimene izaudzē visus produktus, mamma tur un kopj arī gotiņu. Nereti šeit, meža vidū, izrodas arī citi «palīgi» — mežacūkas, kas reiz pamanījušās iestādītas kartupeļus pēc divām nedēļām «novākt». Seski apdraud vistu saimi. Ražas sargāšana prasa papildus rūpes un izdomu. Tomēr neērtības atsver baudījums, ko dod svaigais gaiss, ainavas, putnu dziesmas, tīra vide, bērzu sulās, miers, klusums, ko pārtrauc tikai kalēja vesera sitieni duna.

L.Rancāne

Valdības viedoklis: sociālā palīdzība — pašvaldības pienākums

Riebiņu novads ir viena no tām pašvaldībām, kur šī gada budžetā sociālajai palīdzībai atvēlētie līdzekļi kusa kā sniegs vasaras karstumā. Gada vidū bija jāceļ trauksme. Uz Rīgu tika sūtīta vēstule par lauku cilvēku dramatisko situāciju un pašvaldības visnotaļ ierobežotajām iespējām. Vēstule ceļoja no Ministru kabineta uz Labklājības ministriju, uz Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju, ceļoja šurp un turp, bet rezultātā riebiņiešiem lika saprast, ka būtībā tās ir pašvaldības problēmas — kam un kādu palīdzību sniegt, varbūt vispār nepalīdzēt...

Par to, cik nopietna ir situācija Riebiņu novadā un kā to vērtē nozares speciālisti, jautājam sociālā dienesta vadītājai Sandra Sprindžai.

Līdzekļus atvēlēja pērnā gada apmēros

Dienesta vadītāja teic, ka finansējumu sociālajai palīdzībai, gada sākumā veidojot budžetu, pašvaldība atvēlēja pērnā gada apmēros — 70 000 latu. Tik daudz iepriekš tika izmaksāts dažāda veida palīdzībai. Neviens nevarēja paredzēt, ka jau gada vidū šī summa būs praktiski izsīkusi.

«Pateicoties» ekonomiskajai situācijai, realitāte izrādījās savādāka, viņa saka. «Ja iepriekš oficiālais bezdarbnieku skaits novadā bija ap trim simtiem, tad pašlaik trūcīgo iedzīvotāju, tostarp arī bezdarbnieku, skaits sniedzas jau pāri astoņiem simtiem. Taš, bez šaubām, atsaucas uz budžetu, jo cilvēki izmanto savas tiesības lūgt sociālo palīdzību.»

Pašvaldībai jāglābj ģimenes

Riebiņu novads pastāv jau piekto gadu. Tā veidošanas sākumā kopumā novadā dzīvoja ap 7000 cilvēku, šī gada sākumā šis skaits bija sarucis līdz 6046. S.Sprindža lēš, samazinājums radies pārsvarā tādēļ, ka cilvēki izbrauc — uz galvaspilsētu, bet lielākoties uz ārzemēm. «Katru dienu sociālajā dienestā ienāk informācija par kādu ģimeni, kurā vecāki aizbraukuši, atstājot bērnus vecvecāku vai radu aprūpē. Arvien vairāk kļūst gadījumu, kad par aizbraukušo vecāku atvasēm gādā tikai un vienīgi vecvecāki, jo arī ārzemēs daudziem ar darba meklējumiem veicas slikti, peļņa ir maza,» bažas pauž vadītāja.

Veidojas situācija, kad pašvaldībai ir jāglābj ģimenes. Tiek meklēti kompromisi, iespējas palīdzēt Latvijā palikušajiem.

Ja arī aizbraucēji atgrieztos, pašvaldība nespētu nodrošināt viņus ar darbu. Taš nozīmē, ka palīdzības lūdzēju būtu vēl vairāk. Izeja nekādā gadījumā nav arī tā sauktā stipendiātu programma, kura teju jau noslēgsies. «Kopumā to vērtēju pozitīvi, jo vēl gada sākumā katrā pagastā bija iespēja nodarbināt 10 — 15 cilvēkus. Tagad strādā vairs tikai pa divi vai trīs. Nav arī skaidrs, kāda situācija būs nākamgad,» teic speciāliste. Viņai gan šķiet, ka ekonomikas stiprināšanai labāk būtu bijis stipendiātiem ļaut strādāt pie uzņēmējiem nevis vicināt slotas.

GMI nestimulē meklēt darbu

Sandra Sprindža ir visai kategoriska, runājot par garantētā minimālā ienākumā jeb GMI pabalsta piešķiršanu, jo saņēmējiem ir visai minimāli līdzdalības pienākumi (uzturēt kārtībā dzīvokli vai sakopt mājas apkārtni) un praktiski nekādu pienākumu līdzdarboties savas situācijas uzlabošanai.

«Tas nenozīmē pilnīgi neko un ir pārāk aprobežoti. Kad GMI pabalsts parādījās, tā mērķis bija pavisam cits — palīdzēt tiem cilvēkiem, kuriem nav nekādu iztikas avotu, kuri, kā saka, jāizvelk no bezdibēja. Mainoties likumdošanai, tagad šis pabalsts zaudējis sākotnējo jēgu un daudzos gadījumos kļuvis par peļņas avotu. Cilvēkiem nav stimula meklēt algotu darbu. Nav nekādas motivācijas, jo, atnākot uz pašvaldību, ar GMI iespējams saņemt vairāk nekā citam, mēnesi strādājot algotu darbu,» notiekošo analizē sociālā darba speciāliste.

● Riebiņu novada domes sociālā dienesta vadītāja Sandra Sprindža ikdienas darbā ir pārliecinājusies, ka reāli palīdzēt var tikai tiem cilvēkiem, kuri to vēlas un paši cenšas izmainīt situāciju. Foto: A.Šņepsts

Viņa ir pārliecinājusies, ka dažāda ģimene šādi mēnesī saņemot vairāk nekā pašvaldības darbinieks, kas strādā astoņas stundas dienā. Tāpēc likumdošana šajā jomā nekavējoties būtu jāmaina, jo tā ne mazākā mērā neveicina nedz cilvēku labklājību, nedz ekonomisko attīstību.

Jaunajai valdībai vajadzētu šo lietu krietni labi pārdomāt, ļaujot pašvaldībām pašām lielākas leņķa iespējas, kādi ir nepieciešamākie pabalstu veidi. Iepriekšējā labklājības ministre Ilona Jurševska bijusi noskaņota uz šādām pārmaiņām. Kas notiks tagad, Sandra Sprindža neņem prognozēt, vienīgi izsaka cerību, ka politiķiem beidzot vajadzētu saprast, ka ne GMI, nedz simtlatnieku programma situāciju par labu nav paversusi. Un kur nu vēl alkoholisma problēmas, kas laukos nav reta parādība. Mēs ļoti redzam, kas notiek ar cilvēkiem pēc tam, kad saņem *stipendijas*, viņa teic.

Izmaksā tikai obligātos pabalstus

Budžetā sociālajai palīdzībai iedalītie līdzekļi izbeidzās jau va-

saras vidū. 1. augustā garantētā minimālā ienākuma pabalstā vien novadā bija iztērēti 78 000 latu, nemaz nerunājot par citu palīdzību, kuras sniegšana pašvaldībām noteikta ar likumu. Tā tiek maksātas sociālās garantijas bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem. Tie ir 45 latu mēnesī. Novadā ir četri bērni, kas nodoti aizbildņiem, mēnesī katram paredzēti 80 latu.

No janvāra līdz maija beigām tika izmaksāts ēdināšanas pabalsts (iztērēti 2200 latu) skolēniem no trūcīgām ģimenēm, tagad tas atcelts. Pašvaldība vēl maksā arī 80 latu vienreizēju pabalstu bērnu gadījumā. Ik mēnesi tāds lēmums jāpieņem 10 līdz 12 reizes, retu reizi mazāk. S.Sprindža uzskata, ka tas ir ļoti daudz, jo novadā gada laikā piedzimst vidēji tikai 30 maži. Demogrāfija ir ar lielu minūsa zīmi.

«Nevienu nesaka, ka pabalstu vajag viņam pašam. Saka — vajag bērniem, lai samaksātu par pusdienām skolām, lai studentam iedotu ceļa naudu,» komentē pašvaldības sociālā dienesta vadītāja.

Iepriekš pašvaldībā maksāti tā sauktie malkas pabalsti invali-

diem un veciem vientuļiem pensionāriem. Pretimnākšana izrādīta arī gadījumos, kad personām bija nepieciešams veikt nopietnas operācijas. Tagad par to nevarot pat sapņot.

□□□

«Izkļāstījām savu dramatisko situāciju ar bezdarbnieku skaita pieaugumu un līdzekļu trūkumu palīdzībai vēstulē valdībai. Lūdzām izvērtēt apstākļus un rast iespēju piešķirt pašvaldībai papildus līdzekļus,» stāsta S.Sprindža. «Vēstule ceļoja no vienas ministrijas uz otru, tā riņķi vien, kamēr Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāvji atbrauca uz Riebiņiem, lai aprunātos *dzīvāji*. Sapratām, ka no valsts puses naudas nebūs, arī no neparedzētajiem gadījumiem atliktajiem līdzekļiem, jo tie, rau, esot dabas katastrofas, nelaimes gadījumi, plūdi, vēji un tā tālāk. Cilvēku smagie dzīves apstākļi nekas neparedzēts nav, tāpēc pašvaldībā pašiem jādomā, kā iztikt,» sarunu uz pesimistiskas nots beidz Riebiņu novada sociālā dienesta vadītāja.

L.Kirillova

Dubultojies ēnstrādnieku skaits

Valsts darba inspekcija 2011. gada pirmajos deviņos mēnešos atklājusi 2184 bez rakstveida darba līguma nodarbinātos. Tas ir divkārt vairāk nekā pērn šajā pašā laikā, kad inspekcija atklāja 1075 neregistrētus darbiniekus.

Visvairāk ēnstrādnieku strādājuši būvniecības nozarē — 456 cilvēki. Otrajā vietā ir apstrādes rūpniecība (kokapstrāde, pārtikas produktu ražošana utt.), kur bez rakstveida darba līguma nodarbināti 359 cilvēki, savukārt trešo vietu pēc neregistrēti nodarbināto

skaits — 351 ēnstrādnieks — dala divas nozares: tirdzniecība un individuālo pakalpojumu sniegšanas sfēra.

Deviņos mēnešos vairāk nekā divas reizes pieaudzis piemēroto administratīvo sodu apjoms — piemēroti administratīvie sodi par kopējo summu Ls 581 365 (pērn šajā pašā laikā periodā Ls 251 520). Administratīvo sodu summas pieaugums skaidrojams ar ēnstrādnieku skaita palielināšanos un atkārtotas neregistrētās nodarbinātības gadījumu pieaugumu. Ja pērn deviņos mēnešos atkārtoti neregistrētās nodarbinātības gadījumi konstatēti piecos uzņēmumu-

mos, tad šogad — 23 uzņēmumos. Kopumā par atkārtoti neregistrētu darbinieku nodarbināšanu pērn deviņos mēnešos darba inspekcija piemērojusi administratīvos sodus Ls 25 000 apmērā, savukārt šogad — Ls 131 500 apmērā.

Valsts darba inspekcija secinājusi, ka arvien gados jaunāki iedzīvotāji piekrīt strādāt bez rakstveida darba līguma. Ja 2010. gada deviņos mēnešos vidējais statistiskais ēnstrādnieks bija 38 gadus vecs vīrietis, kas strādā lielā pilsētā, tad šogad tas ir 34 gadus vecs vīrietis (arī strādājošs lielā pilsētā). Bez rakstveida darba līguma lielākoties strādā vīrie-

ši — pērn tie bija 57 procenti no visiem atklātajiem ēnstrādniekiem, savukārt šogad — 56 procenti.

Darba inspekcijas vadītājs Renārs Lūsis: «Sobrid novērojama diezgan riskanta situācija, ka sabiedrība kļūst iecietīgāka pret neregistrēto nodarbinātību un to nenosoda. Gribētu pieņemt, ka, akceptējot neregistrēto nodarbinātību kā normu, ko praktizē draugi, radi vai paziņas, šī sabiedrības daļa īsti neapzinās, kādi ir riski un sekas, ko neregistrētā nodarbinātība nodara valstij, neregistrēto darbinieku ģimenēm un pašiem darbiniekiem. No otras puses, ir arī pozi-

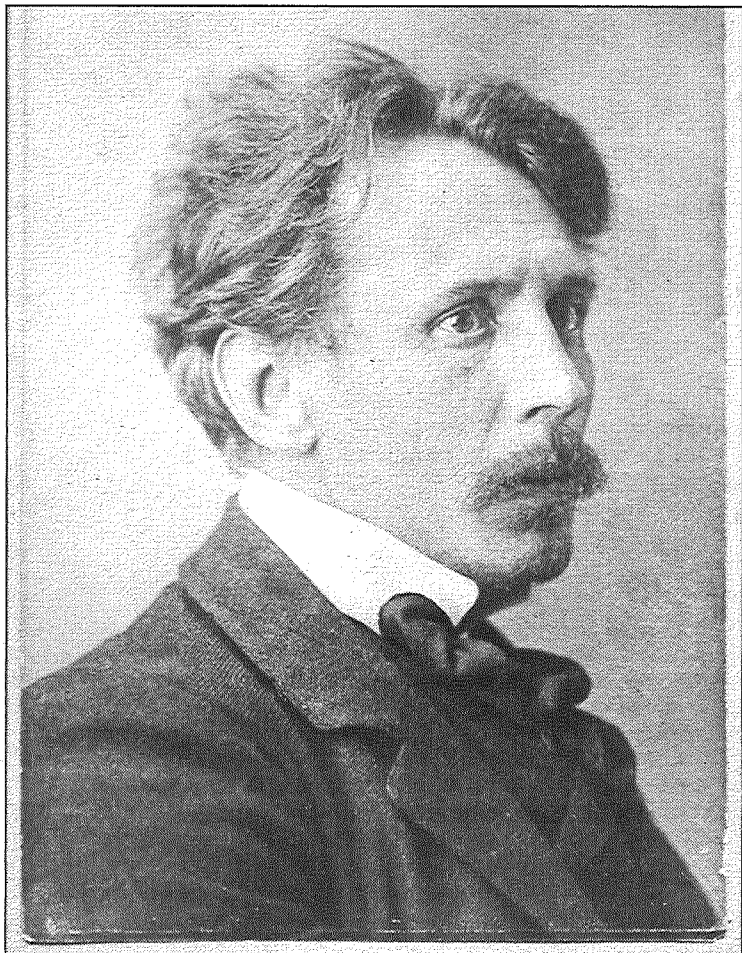
tīva tendence, ka cita sabiedrības daļa arvien biežāk informē darba inspekciju par nodarbināšanu bez rakstveida darba līguma. Šī gada laikā ziņojumu skaits pieaudzis trīs reizes.»

Darba inspekcija atgādina, ka, neslēdzot rakstveida darba līgumu, darbinieks zaudē sociālās garantijas, piemēram, tiesības uz apmaksātu atvaļinājumu, bezdarbnieka pabalstu, apmaksātu darba nespējas lapu, kā arī riskē nesāņemt darba algu.

A.Vincevs,
Valsts darba inspekcijas
sabiedrisko attiecību
speciālists

Pazīstams inženieris, slavens mākslinieks un Riebiņi

● Mikolajus Konstantins Čurļonis ir ne tikai viens no pazīstamākajiem lietuviešu māksliniekiem, bet arī izcilis komponists. Šogad aprit 100 gadi kopš viņa nāves.

Jau otro gadu Riebiņu novadā notika starptautisks mākslinieku plenērs, kura dalībnieki attēloja savās gleznās novada dabu, arhitektūru, ļaudis un to veikumu. Tā ir sava veida atgriešanās vēsturē, par ko daudzi, iespējams, nezina. Pie tam Riebiņiem ir saistība ar vairākiem mākslas aprindās nozīmīgiem faktiem, piemēram, ar pasaulslavenā Lietuvas mākslinieka Mikolajus Konstantina Čurļoņa darbošanos, ar to, ka pirms vairāk kā 100 gadiem tieši Riebiņi Latvijā bija pirmā vieta, kur rīkoti mākslinieku plenēri, tas ir, gleznošana brīvā dabā.

Ieskatu notikumos sagatavojuši aizvadītā starptautiskā plenēra dalībnieki — lietuvietis **Jonass Pleckevičius** un latvietis **Osvalds Zvejsalnieks**.

Plenēra būtība — gais un gaisma

Plenēra jēdziens parādījās 19. gadsimta sākumā kā gleznojums brīvā dabā, izceļot tās raksturu, atspoguļojot to krāsās. Galvenā nozīme plenēristu darbos ir gaisa un gaismas attēlojumam.

Plenēra glezniecība jo sevišķi tuva angļu gleznotājiem romantiķiem Konsteblam, Beningtonam. Tāpat lielu popularitāti šī glezniecība iegūst starp franču impresionistiem — Renuāru, Monē, bet 19. un 20. gadsimta mijā arī starp krievu gleznotājiem Levitānu, Korovinu, Poļenovu. Tā laikiem pāri plenēros tapušie mākslas darbi ir ieguvuši paliekošu vietu muzejos un izstāžu zālēs, ir skatāmi reprodukcijās, kuras sastopamas arī attālu ciemu un mazu pilsētiņu bibliotēkās.

Mākslinieki, kuri šodien pie-

skaitāmi klasiķiem, ar savu atšķirīgo stilu spēja pārvērsties radošos burvjos, ietekmējot mākslas procesus laikā. Šodienas mākslinieki, iedvesmojoties no pirmsācēju veikuma, tāpat vēlas ceļot, piedalīties dažādās mākslas akcijās, tostarp arī plenēros.

Muiža pārtop par radošo namu

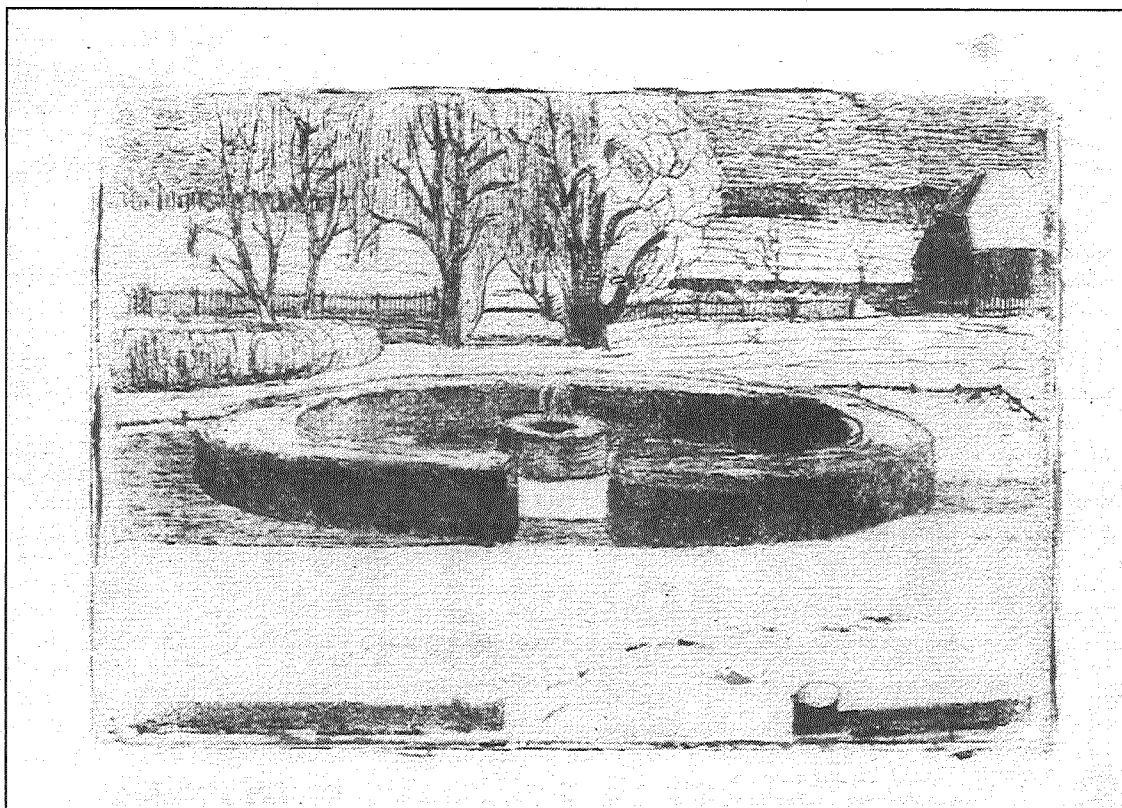
Riebiņu muižas ēka ar parku atrodas Feimankas krastā, tagad jau simtgadīgu liepu paēnā. Muiža celta 16. gadsimtā. 1874. gadā Riebiņu muižu nopirka pazīstamais Krievijas un Eiropas ceļu, tiltu, tuneļu un kanālu būvētājs Stanislavs Kerbedzis. Taču līdz 19. gadsimta beigām muiža stāvēja neapdzīvota, lēnām panīka.

Par atjaunošanu un restaurāšanu parūpējās inženiera sieva, poliete Jevgēnija. Viņa bija mākslas mecenāte, 1904. gadā ziedojusi līdzekļus Varšavas mākslas skolai, iekļauta starp 58 Varšavas goda pilsoņiem. Kerbedze dibināja pirmos mākslinieku radošos namus Latvijā, kur pulcējās mākslinieki, rakstnieki un mūziķi, lai nodotos radošam darbam. Tāds nams tika iekārtots ne tikai Riebiņos, bet arī Lūznavas muižā, apmēram 25 kilometru attālumā no Rēzeknes. Abās muižās dzīvoja un strādāja daudzi Varšavas un Pēterburgas mākslas skolu pedagogi un studenti. Starp tiem arī Varšavas mākslas skolas direktors Kazimirs Stabrouskis un viņa sieva, populārā poļu skulptore Jūlija Stabrouska. Riebiņos dzīvojuši arī Mikolajus Konstantins Čurļonis — 1905. gadā, Petras Rimša — 1911. gadā, kā arī citi pazīstami Lietuvas mākslinieki.

Kas attiecas uz pašu Stanislavu Kerbedzi, tā laika Krievijā viņam

● Tāda izskatījās Riebiņu muiža, kur Jevgēnija Kerbedze bija ierīkojusi mākslinieku atpūtas namu. Pašlaik ēka atrodas privātpašumā un laika gaitā zaudējusi lielāko daļu savas senās godības.

● Viens no M.K.Čurļoņa Riebiņos radītajiem darbiem — strūklaka muižas pagalmā.

bija spoža inženiera, ceļu un tiltu būvētāja karjera. 1851. gadā tika nolemts būvēt 1250 kilometrus garo Pēterburgas — Varšavas dzelzceļu. Kvalificēto speciālistu nozīmēja par galveno inženieri, tādējādi viņa ziņā nonāca arī tiltu un tuneļu būvniecība. 1861. gadā cara valdība iecēla S.Kerbedzi par Polijas karalistes dzelzceļu pārvaldnieku. Viņš uzprojektēja tiltu pār Višlu Varšavā, vadīja tā būvniecību. Līdz ar to tilts iemantoja būvnieka vārdu. Viņa vārdā nosauktas arī ielas Panevežā un Viļņā, bet Naudvaros saglabāts nams, kur pazīstamais inženieris dzimis. Savukārt Viļņas Gedimīna universitāte iedibinājusi S.Kerbedža stipendiju.

Čurļoņa skaistie mirkļi Riebiņšos

Šogad atskatāmies uz 100 gadiem kopš slavenā lietuviešu mākslinieka un komponista Čurļoņa (1875 — 1911) nāves. Ar savas daiļrades daudzpusību viņš tiek pielīdzināts dižajiem renesanses meistariem. Savā dažus gadu desmitus isajā radošajā mūžā radījis ap 400 muzikālus darbus, sešu gadu laikā uzgleznojis vairāk nekā 300 gleznas, radījis daudz grafiku, atstājis plašu lite-

rāri politisko mantojumu, darbojies kā publicists, eksperimentējis mākslinieciskās fotogrāfijas laukā.

M.K.Čurļonis Riebiņu mākslinieku namā ieradās 1905. gada beigās. Tajā laikā visā Krievijā notika iestāšanās pret cara režīmu, kas vēlāk pārauga revolūcijā. Tautas viņošanās skāra arī Lietuvu un Latviju, kuras pēc Polijas sadalīšanās nonāca Krievijas pakļautībā. Atbraucis uz Latgali, mākslinieks esot piedalījies apšaudē ar «melno sotņu». Nemieri saīsināja viņa uzturēšanās laiku Riebiņu radošajā namā līdz trim nedēļām, kaut gan parasti mākslinieki te uzturējās trīs mēnešus.

Par savu viesošanās Latgalē M.K.Čurļonis 1906. gada janvārī raksta savam brālim Pāvilam uz Amerikas Savienotajām Valstīm: «Ziemassvētkos biju Riebiņšos. Riebiņišķi ir inženiera Kerbedza sievas muiža, kurā iekārtoti daudzu mākslinieku dzīvokļi. Šie dzīvokļi sastāv no dažām mākslinieku darbnīcām, aprīkotām ar visu gleznotājam nepieciešamo. Ir bibliotēka, salons — tajā biljards, koncertflīģelis, izcila filharmonija, kamīns, atpūtas krēslis. Četrreiz dienā baro. Un tas viss par baltu velti. Var dzīvot trīs mēnešus un neko nedarīt, var arī

strādāt, ko vien vēlies. Tur atbrauca 11 mani kolēģi (...). Vairākas dienas gaidījām «melno sotņu». (...) Riebiņišķos sabiju trīs nedēļas, iemācījos spēlēt biljardu, taču kabatā vienmēr turēju pielādētu revolveri (pārējie arī)».

Čurļonis vēl gribēja atkārtoti atbraukt uz mākslinieku namu, taču nesanāca. 1908. gada jūnijā viņš raksta vēstulē: «Uz Riebiņišķiem nebraukšu. Saņemu vēstuli no Beņa (Karols Benis — Jevgēnijas Kerbedzes uzticības persona, kurš kārtoja ielūgumus māksliniekiem), kurā viņš apgalvoja man, ka «brīvu vietu nav» — bet tas arī labi — pat nopriecājos».

Par M.K.Čurļoņa Riebiņos radītajiem darbiem liecina viņa pēcnāves izstādēs Viļņā izdots katalogs (un paraksti zem fluorofortiem (grafikas tehnika, kur uz ar vasku noklāta stikla iekodina zīmējumu ar ūdeņraža fluorīdu) — «Riebiņišķi»). Cik šādu darbu saistībā ar Riebiņiem tika radīti, var tikai minēt. Ziņas katalogos pēcnāves izstādēs Viļņā, Maskavā un Pēterburgā nesakrīt. Bet, tos, kas patiešām ataino Riebiņus, var atpazīt pēc motīviem — «Pagalmiņš», «Strūklaka», «Divi koki», «Koks ar lapām».

Sagatavoja L.Kirillova

DAUGAVPILS

Iguāna Zoja vēl visiem dzīvot zaļi

Iguānas ārēji nedaudz atgādina nākamā gada zodiakālo simbolu — Pūķi, taču rakstura ziņā tās ir pilnīgi pretstats šim pasaku tēlam. Zoodārza direktors Mihails Pupiņš pastāstīja, ka iguānas ir ļoti mīļas un draudzīgas kā kaķi, vienīgi nemurrā.

Zoju ceļš uz Latgales zoodārzu ir tāds pats, kā daudziem dzīvniekiem, kuru saimnieki nonākuši grūtībās un nespēj vairs parūpēties par savu mājdzīvnieku. Zoja bijusi kāda puīša mīldzīvnieciņš līdz brīdim, kad viņas saimnieks bijis spiests doties peļņā uz ārzemēm. Iguānu viņš uzticējis mammai, kura diemžēl netika galā ar eksotisko rāpuli. Zoju terārijs saplīsa, un kādu laiku viņa mitinājusies stiklotā grāmatu plauktā. Lai nodrošinātu Zoju nepieciešamo siltumu, saimniece plauktā bija iestiprinājusi spuldzīti, pret kuru Zoja apdedzināja savu «seksti» un dabūja pamatīgu rētu, šķīroties no iguānām tik raksturīgās muguras ķemmes.

Netīkdama galā ar dzīvnieku, sieviete vērsās pēc palīdzības zoodārzā un uzticēja iguānu speciālistiem. M. Pupiņš stāsta, ka Zoja ātri vien apradusi ar jauniešiem dzīves apstākļiem, ir ļoti pozitīvs dzīvnieks, kam patīk, ja viņu bužina un paglauda. Šādos brīžos Zoja labsajūtā piever acis un «paceļ karogu» — apakšējo seksti. Zoja ir sadraudzējusies ar otru pieaugušo iguānas mātīti, abas jau esot sadējušas olas, taču pagaidām zoodārzā nav iguānas tēviņa, kas tās varētu apaugļot.

Nesen abas pieaugušās iguānas pārcēlās uz ērtu kopīgu terāriju, bet tuvākā nākotnē tām būs ļoti plašs terārijs ar baseinu.

Vasaras beigās zoodārzā nonāca vēl viena zaļā iguāna, kuras saimnieki ir aizceļojuši no Latvijas. Šī iguāna ir vēl maza un koši zaļā krāsā, kas pieaugot pabālēs. Kad Mihails devies pie saimniekiem apraudzīt nākamā zoodārza iemītnieci, atradies to ievietotu putnu būrī, kas nepavisam nav piemērots iguānas turēšanai. Tā arī būrī nesis iguānu cauri visai

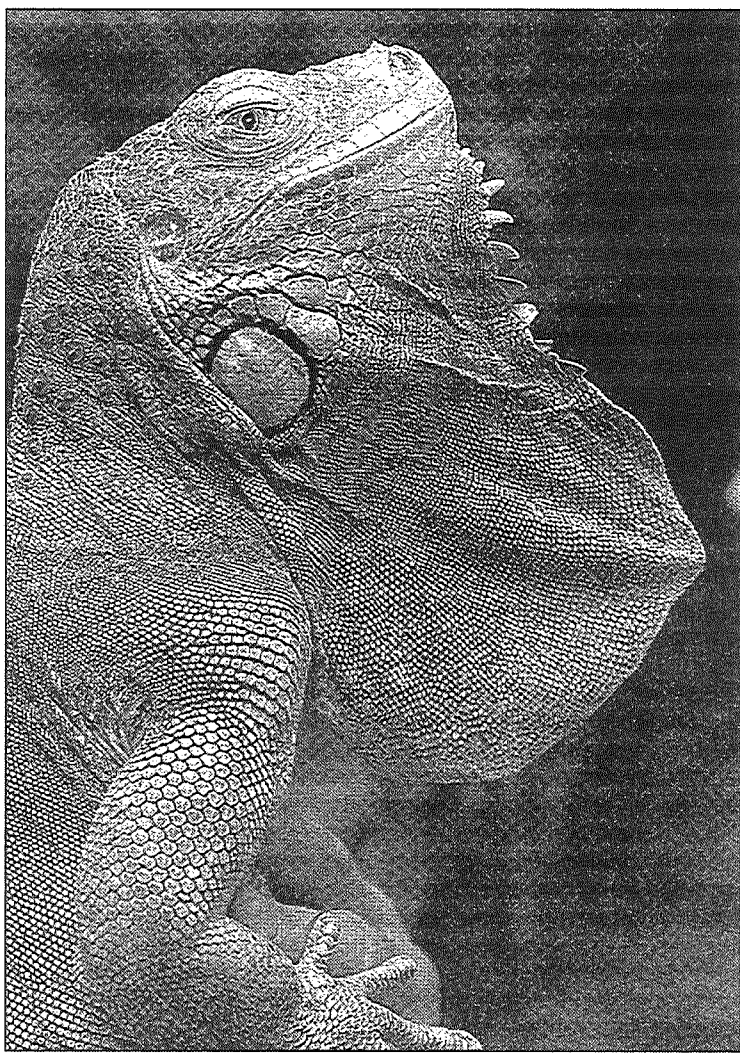

● Mihails Pupiņa rokās iguāna Zoja jūtas ļoti omulīgi.

pilsētai uz jauno mājvietu, liekot garāmgājējiem pabrīnīties.

Nesen Mihails saņēmis telefona zvanu no kaimiņraiona, kur kāds gājējs pilsētas parkā esot sastapis dinozauru. Pēc apraksta sapratis, ka kādam ir izbēgusi iguāna. Kamēr Mihails bija ceļā uz notikuma vietu, par laimi, atradies bēgles saimnieks un dzīvnieks laimīgi atgriezies savā mājoklī. Esot saņemts arī cits zvans par kādas mājas bēniņos redzētu milzu ķirzaku, taču sastapt to tā arī neesot izdevies.

Iguāna esot filozofisks, miermīlīgs dzīvnieks, kam patīk sakarsme ar cilvēku. Iespējams, tāpēc tās kļuvas par populāriem mājdzīvniekiem arī Latvijā. Mihailam esot informācija par vairākām Daugavpili un apkaimē dzīvojošām iguānām. Tomēr viņš piekrodina rūpīgi padomāt, pirms iegādāties iguānu, jo tai ir jānodrošina īpaši dzīves apstākļi. Iguānai ir vajadzīgs plašs, apsildāms terārijs, kurā jāievieto zari kāpelēšanai, plaša ūdenstilpne peldēm un trauks dzirdināšanai.

● Zoja labsajūtā «paceļ karogu».

Segumam var izmantot vienkāršas skaidas.

Tā kā iguāna ir zālēdājs, tās ēdienkartē var iekļaut lapu zaļumus, salātus, kāpostus, spinātus, biešu lakstus. Īpašs našķis iguānām ir pienenes. No dārzeņiem barošanā izmanto brokoļus, rutkus, kāļus, zaļās pupas, zirņus, burkānus, bet no augļiem — vīģes, vīnogas, citrusveidīgos, banānus, meža ogas. Dārzeņus vēlam sarīvēt. Iguānas nesmādē arī pa kādam kukaiņim un vārītas olas. Zoodārza iguānām garšo arī kaķu sausā barība. Dzīvnieki jābaro ne retāk kā reizi divās dienās, regulāri jānomaina dzera maisis ūdens.

Mihails brīdina, ka iguānas labāk nelaide pastaigāt pa mājas pagalmu, jo tās veikli var pārrāp-

ties pāri žogam un prom būs. Ja iguāna tiks kokā, to nocelt nebūs iespējams. Iguānas arī nesadzīvo ar suņiem un kaķiem, tām nepatīk caurvējš. Pašam saimniekam ir jāuzmanās no iguānas asajiem nagiem un spēcīgās aste, kuru tā laiž lietā, ja ir sadusmota. Nagi iguānai ir nepieciešami, lai veikli kapelētu pa kokiem, tāpēc dzīvnieks tos var nejauši ielaist savam saimniekam dziļi ādā.

Ja esat gatavi izturēt visus minētos pārbaudījumus, tad iguāna var kļūt par labu sabiedroto un mīļu dzīvnieku, kas vienmēr uzticīgi gaidīs savu saimnieku pārnākam mājās. Iguānas dzīvo 12 — 15, dažreiz līdz 20 gadiem, tās ir aktīvas diennakts gaišajā laikā.

Ģenerāļi ir gatavi pierobežas zonu paplašināšanai

Latvijas Valsts robežsardzes priekšnieks ģenerālis Normunds Garbars tikās ar savu Balkrievijas kolēģi ģenerālmajoru Igoru Račkovski. Viņi apmeklēja Daugavpils robežsardzes pārvaldi un tās struktūrvienības, tajā skaitā, arī Kaplavas robežšķērsošanas punktu, lai novērtētu tā gatavību vienkāršotās robežšķērsošanas istenošanai.

Uz robežas ir četri pārejas punkti — Kaplavas, Meikšānu, Piedrujas (prāmja pārceltuve) un Vorzovas (pagaidām nedarbo-

jas). Kaplavas punkts strādā tikai sestdienās un svētdienās, kā arī svētku dienās. Arī pārējie divi strādā šajās dienās, taču to šķērsošanai nepieciešama iepriekšēja pieteikšanās.

2002. gadā tika noslēgta vienošanās, saskaņā ar kuru pierobežas teritorijas iedzīvotāji, kuri ietilpst 15 kilometru zonā, var šķērsot robežu šādos pārejas punktos, ietaupot laiku ne tikai ceļā, bet arī šķērsojot robežu.

Nākamajā gadā paredzēts šo zonu paplašināt līdz 50 kilometriem. Tādējādi pieaugs arī iedzīvotāju skaits, kuriem būs iespēja šķērsot robežu vienkāršoti.

Robežšķērsošanas punktus var izmantot tikai pierobežas zonas

iedzīvotāji. Lai noteiktu, kurš to drīkst izdarīt, un kurš ne, tiek izmantots šāds princips. Pagastu pārvaldes sastāda iedzīvotāju sarakstus un nosūta robežsardzei. Robežsargi pārbauda sarakstus — vai cilvēks iepriekš nav pieķerts kontrabandas pārvadāšanā un citos robežpārkāpumos. Sarakstus nosūta arī baltkrievu kolēģiem, kuri veic pārbaudi. Pēc visām pārbaudēm sarakstus iesniedz Baltkrievijas Republikas ģenerālkonsulatā Daugavpilī, kur iedzīvotājs ierodas un saņem vīzu, kas viņam dod tiesības šķērsot robežu minētajos robežšķērsošanas punktos.

Pārejas punkta apskate radija ģenerāļiem patīkamu iespaidu.

Pagaidām grūti pateikt, par cik pieaugs robežas šķērsotāju skaits. Igors Račkovskis atzīmēja: «Iespējams, no Latvijas puses pieaugums nebūs liels, savukārt, kad būs stājies spēkā vienošanās, Baltkrievijā pieaugs to iedzīvotāju kategorija, kuri varēs to izmantot, t.i. — 100 000 cilvēku. Tie ir Braslavas, Verhņedvinskas, Osvejas, Mioru rajona iedzīvotāji. Precīzu skaitu varēsim pateikt pēc gada.»

Savukārt Normunds Garbars atzīmēja, ka šī vienošanās ir svarīga arī tajā ziņā, ka izdosies atļaut muitas kontrolpunktus. Pārejas punktu cilvēks varēs šķērsot ar savām personīgajām mantām un likumā noteikto

preču limitu.

Runājot par kontrabandas pieauguma risku, robežsardzes priekšnieki bija vienisprātis, ka vienošanās samazinās nelegālo preču pārvadāšanas risku. I. Račkovskis pastāstīja: «Mēs apmaiņamies ar to personu sarakstiem, kuras pieķertas kontrabandas pārvadāšanā, tāpēc šiem cilvēkiem caurlaides netiks izsniegtas.» Normunds Garbars ir pārliecināts: «Godīgi cilvēki var izmantot punktus, vedot līdzīti atļautās preces. Vienlaikus tas samazinās slodzi citos punktos.»

Gudrs gājējs rudenī nēsā lukturīti vai valkā apģērbu ar atstarotājiem

● Tādā kā, kurā iestrādāti gaismu atstarojoši elementi, jebkurš gājējs uz ceļa ir labi pamanāms.

Situācija gājēju drošības jomā Latvijā vēl aizvien ir sāpīgs jautājums. Lai gan kopumā bojā gājušo skaits uz ceļiem samazinās (ši gada deviņos mēnešos bojā gājuši 31, pērn attiecīgā laika posmā — 45 gājēji), tomēr tendence paliek nemainīga — trešā daļa no visiem bojā gājušajiem ir gājēji.

Šo traģēdiju tipiskais laiks ir tumsa vai krēsla un gājējiem bīstamākie ir gada pēdējie mēneši — oktobris, novembris, decembris, informē CSDD sabiedrisko attiecību daļa.

Laikā, kad dienas kļūst aizvien īsākas un tumšākas, gudrs gājējs mājā neatstāj bez lukturīša vai valkā apģērbu ar atstarotājiem. Turklāt pagājušās nedēļas nogalē, pārejot uz ziemas laiku, vakari kļuvis vēl garāki un tumšāki, tādēļ autovadītājiem gājējus tumšos apģērbos būs grūti laikus ieraudzīt. Atstarotāji vai lukturītis ir pirmais noteikums, kas jāievēro jebkurai cilvēkam — kā gājējam un velosipēdistam, tā arī autovadītājam, kuram kaut uz brīdi

sanāk izkāpt no auto. Otrais ir atrašanās vieta — ārpus apdzīvotām vietām gājējam jāiet gar ceļa malu pretim braucošajiem transportlīdzekļiem. Šis likuma normas gājēji bieži neievēro un tas ir par iemeslu traģiskajiem notikumiem uz Latvijas ceļiem.

Tieši tādēļ Ceļu satiksmes drošības direkcija (CSDD) arī šoruden atgādina par atstarojoša apģērba nepieciešamību un gājēju vietu satiksmē. CSDD sadarbībā ar Latvijas Samariešu apvienību Mālpils traģēdijā cietušajiem iedzīvotājiem dāvināja drošu un siltu apģērbu — košas, atstarojošas jakas un bikses. Tā tiek turpināts vairāku gadu sadarbības projekts "Esi redzams!", kura laikā Latvijas pagastu mazturīgie iedzīvotāji pirms ziemas sala saņem apģērbu, kurā iestrādāti atstarojošie elementi.

CSDD sadarbība ar samariešiem ilgst jau piecus gadus. Šajā laikā gandrīz 1000 Latvijas mazturīgie iedzīvotāji ir saņēmuši jakas, vestes un bikses ar atstarotājiem. Pašvaldības, kas vēlas iesaistīties šajā projektā, tiek aicinātas sūtīt savas vajadzības uz e-pastu samariesi@samariesi.lv.

Auto un tramvaja sadursmē cilvēki necieta

Laimīgā kārtā cilvēki necieta kādā transportlīdzekļu sadursmē, kas 24. oktobrī notika Daugavpilī. Ceļu satiksmes negadījums notika ap pulksten 10.30, kad 1956. gadā dzimusi sieviete, vadot automašīnu

Toyota Yaris, izdarīja labo pagriezienu un nepalaida garām braucošo maršruta tramvaju. Bojāti abi transportlīdzekļi. Par notikušo uzsākta administratīvā lieta, turpinās lietas apstākļu noskaidrošana.

Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldē reģistrētie notikumi

Riebiņu pagastā — slepkavība mantkārīgā nolūkā

18. oktobrī Riebiņu novada Riebiņu pagastā kādās mājās tika atrasts 1946. gadā dzimuša vīrieša liķis ar vardarbīgas nāves pazīmēm, informē Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes priekšnieka palīdzē Kristīne Mīze.

Policijas darbinieki, ierodoties notikuma vietā, konstatēja, ka mirušajam vīrietim ir vairākas durtas un cirstas brūces ķermenī. Sākotnēji tika uzsākts kriminālprocess pēc Krimināllikuma 12. nodaļas.

Veicot operatīvās un izmeklēšanas darbības, pēc divām dienām aizdomās par šīs slepkavības izdarīšanu policija aizturēja 1979. gadā dzimušu vīrietī. Zināms, ka viņš iepriekš septiņas reizes tiesāts par zādzībām. Kriminālprocesa pirmstiesas izmeklēšanas gaitā tāpat noskaidrots, ka slepkavība mantkārīgā nolūkā notikusi 16. oktobra vakarā, kad aizdomās turētais ieradies pie cietušā viņa dzīvesvietā. Pēc slepkavības aizdomās turētais no mirušā dzīvesvietas paņēma naudu 40 latu apmērā, mobilo telefonu un drēbes.

Aizdomās turētajai personai 21. oktobrī tika piemērots drošības līdzeklis — apcietinājums. Uzsāktajā kriminālprocesā par slepkavības izdarīšanu pastipriņošos apstākļos, tas ir, mantkārīgā nolūkā, turpinās pirmstiesas izmeklēšana.

Zilupē nozagto automašīnu atrada tajā pašā dienā

Atrasta Zilupē nozagtā automašīna Opel Astra. Zādzība notikusi 22. oktobrī un jau tajā pašā dienā automašīna atrasta divu kilometru attālumā no zādzības izdarīšanas vietas.

Uzsāktā kriminālprocesa pirmstiesas izmeklēšanas gaitā, veicot izmeklēšanas darbības un kriminālmeklēšanas pasākumus, jau nākamajā dienā aizdomās par šīs zādzības izdarīšanu policijas darbinieki aizturēja divus iepriekš tiesātus 1982. gadā dzimušus vīriešus. Par automašīnas zādzību saskaņā ar Krimināllikumu vīriešus var sodīt ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz četriem gadiem vai ar arestu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu līdz simt minimālajām mēnešalgām.

Kriminālprocesā turpinās pirmstiesas izmeklēšana, lai noskaidrotu visus zādzības izdarīšanas apstākļus.

Par braukšanu bez tiesībām — kriminālprocess

25. oktobrī Rēzeknē kāds 1986. gadā dzimis vīrietis vadīja automašīnu VW Passat bez transportlīdzekļa vadīšanas tiesībām.

Policijas pārstāve skaidro, ka transportlīdzekļa vadīšanas tiesības vīrietim bija atņemtas ar likumīgā spēkā stājušos tiesas spriedumu. Nemot vērā, ka viņš tādējādi izvairījās no iepriekš piespiedu tiesību ierobežošanas soda izciešanas, tika uzsākts kriminālprocess pēc Krimināllikuma 312. panta.

Kriminālprocess nodots Rēzeknes prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai pret 1986. gadā dzimušo vīrietī.

Trijatā piekāva taksometra vadītāju un nolaupīja automagnetolu

21. oktobrī Daugavpilī trīs vīrieši piekāva taksometra vadītāju un pēc tam nolaupīja automagnetolu, ziņo policijas pārstāve.

Laupīšana notikusi apmēram ap pulksten 21.30, kad trīs vīrieši nodarīja miesas bojājumus kādam

taksometra vadītājam — 1975. gadā dzimušam vīrietim, kā arī nolaupīja no automašīnas magnetolu.

Policijas darbinieki, veicot operatīvās un izmeklēšanas darbības, aizdomās par laupīšanas izdarīšanu 24. oktobrī Kriminālprocesa likuma 264. panta kārtībā aizturēja divus vīriešus, kuri dzimuši 1984. un 1987. gadā. Noskaidrots, ka iepriekš viņi nav saukti pie kriminālatbildības.

Kriminālprocesā turpinās pirmstiesas izmeklēšana, lai noskaidrotu trešo noziedzīgā nodarījuma līdzdalībnieku. Par laupīšanu, ja to izdarījis personu grupa pēc iepriekšējās vienošanās, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz 12 gadiem, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas un ar policijas kontroli uz laiku līdz trim gadiem.

Policists brīvajā laikā piepelnījās ar narkotiku pārdošanu

21. oktobrī Daugavpilī narkotisko vielu realizācijas brīdī aizturēti divi vīrieši, ziņo Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes priekšnieka palīdzē Kristīne Mīze.

Latgales reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas biroja organizētās noziedzības un noziegumu ekonomikas jomā apkarošanas nodaļas darbinieki, veicot operatīvos pasākumus, par narkotisko vielu nelikumīgu iegādāšanos un glabāšanu realizācijas nolūkā un nelikumīgu realizēšanu nozieguma izdarīšanas brīdī aizturēja divus vīriešus. Viņi dzimuši 1986. un 1982. gadā. Izrādās, ka viens no aizturētajiem — 1986. gadā dzimušais vīrietis — ir Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes darbinieks. Narkotiskās vielas viņš tirgoja savā no darba brīvajā laikā.

Pēc personu aizturēšanas Kriminālprocesa likuma 264. panta kārtībā un neatliekamo izmeklēšanas darbību veikšanas kriminālprocess pēc piekritības nodots Valsts policijas Iekšējās drošības birojam tālākai izmeklēšanai. 23. oktobrī 1986. gadā dzimušajam vīrietim piemērots drošības līdzeklis — apcietinājums.

Pie abiem aizturētajiem izņemtās narkotiskās vielas sastāvs un daudzums tiks noteikts pēc ekspertīzes veikšanas.

Par šī noziedzīgā nodarījuma veikšanu saskaņā ar Krimināllikuma 253.1 panta pirmo daļu var piemērot brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz desmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas, un ar policijas kontroli uz laiku līdz trim gadiem.

Narkotikas atrastas arī Rēzeknē

25. oktobrī Rēzeknē par narkotisko vielu glabāšanu aizturēts 1968. gadā dzimis vīrietis.

Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas biroja Organizētās noziedzības un noziegumu ekonomikas jomā apkarošanas nodaļas darbinieki, realizējot operatīvo informāciju iepriekš uzsākta kriminālprocesa ietvaros un veicot sankcionētu kratīšanu kāda Rēzeknes iedzīvotāja, 1968. gadā dzimuša vīrieša, dzīvesvietā, atrada un izņēma divus polimēra maisījumus ar 20 gramiem baltas pulverveida vielas. Iespējams, tas bija metamfetamīns. Turpat policisti atrada arī piecas šaujamieroča patronas.

Par narkotisko vielu glabāšanu uzsākts kriminālprocess pēc Krimināllikuma 253. panta pirmās daļas. Kriminālprocesa likuma 264. panta kārtībā 1968. gadā dzimušais rēzeknietis aizturēts un ievietots īslaicīgās aizturēšanas izolatorā. Kriminālprocesa pirmstiesas izmeklēšanas gaitā noskaidrots, ka aizturētais ir kādas organizētas noziedzīgas grupas dalībnieks.

Kriminālprocesā turpinās pirmstiesas izmeklēšana.

Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes informācija

Pret iesnām — ar dabiskiem preparātiem

Aprēķināts, ka vidusmēra cilvēks trīs līdz četrus gadus no sava mūža pavada, būdams iesnains. Tāpēc atliek vien secināt, ka iesnas nav tikai nevainīgs sākums, jo tās var kļūt par priekšvēstnesi kādai nopietnākai infekcijai. Mediķi iesnas pat salīdzina ar niķīgu bērnu, kurš, nesapņēmis pietiekamu uzmanību, var sākt uzvesties pavisam nekontrolējami.

Iegaumējiet, ka iesnas var izraisīt vīrusi, baktērijas, sēnītes, alergēni, putekļi un citi kairinātāji, bet biežākais iesnu cēlonis ir rinovīrusu infekcija. Rinovīrusi cirkulē atmosfērā augu gadu, bet to maksimālā aktivitāte vērojama rudenī un pavasarī.

Iesnas ir deguna gļotādas iekaisums ar visām iekaisuma raksturīgajām pazīmēm. Var būt pietūkums, apsārtums, paaugstināta temperatūra, sāpes, ožas traucējumi. Tā kā iesnu gadījumā cilvēks elpo caur muti, tiek uzņemts nesasilīts un neatfiltrēts gaiss, tāpēc tiek veicināts dziļāks elpceļu iekaisums.

Vienkāršākais veids, kā tikt pie iesnām, ir organisma atdzišana, jo sevišķi, ja ir nosalušas kājas. Tas samazina pretestības spēju mikroorganismiem, kas izraisa iesnas.

Pirmais iesnu ārstēšanas mērķis ir šķidrums izvadīšana no deguna blakusdobumiem. Tam noder jūras ūdens pilieni vai aerosola formā, kā arī gēli uz ūdens bāzes, kuru sastāvā ir sāļi.

Otrais iesnu ārstēšanas mērķis ir deguna aizlikuma mazināšana. Lai to panāktu, ieteicami preparāti ar dabiskajām ēteriskajām eļļām. Ķīmiskos preparātus, kas sašaurina asinsvadus, var izmantot tikai atsevišķos gadījumos. Šo preparātu lietošana var radīt neatgriezeniskus deguna gļotādas bojājumus.

Trešais ārstēšanas mērķis ir deguna gļotādas atveseļošana un infekcijas likvidēšana. Noder pilieni, ziedes un gēli, kuru sastāvā ir ārstniecības augu, piemēram, smiltsērķšķu, kliņģerīšu, priežu, dižegļu, egļu aktīvās vielas.

Eikaliptu ēteriskā eļļa un tās sastāvā esošais cineols ir spēcīgs antiseptisks līdzeklis. Eļļu izmanto, lai ārstētu dažādus elpceļu iekaisumus un veicinātu atkrēpošanu, kā arī urīnceļu infekciju ārstēšanai. Arī lieto pret herpesvīrusa radītajiem izsitumiem (aukstumpūmpām) un augoņiem, ātrākai ausu reģenerācijai pēc apdegumiem, apsaldējumiem un savainojumiem. Eikaliptu eļļa, kas iepilināta aromalampinā, atvieglo pagūru sindroma izpausmes. Tiek uzskatīts, ka eikaliptu aromāts spēj palīdzēt pret pārmērīgu nogurumu. Kosmētiskā to izmanto pret ādas izsitumiem un blaugznām.

Piparmētru ēteriskā eļļa pazīstama ar savu svaigo, atvēsinošo un uzmundrinošo smaržu, kas bieži vien dominē pār citām. Piparmētra ir laika gaitā pamatīgi pārbaudīts ārstniecības augs. Senajā Romā, gaidot viesus, ēdamgaldi iebērztē ar saspaidītām piparmētru lapām, lai maltītes dalībniekiem radītu dzīvespriecīgu noskaņojumu. Savulaik viduslaikos studentiem ieteikts nēsāt piparmētru vainagus, lai būtu vieglāk apgūt zinības.

Piparmētru eļļai piemīt lokāla sāpju mēģināšanas spēja, spazmolītiska un antiseptiska iedarbība, tā tonizē asinsvadus, viegli kairina ādu, bet, iekšķīgi lietojot, uzlabo gremošanas trakta darbību, palīdz pret vēdera uzpūšanos un sliktu dūšu, atsvaidzina elpu. Lieto arī pret galvassāpēm, ieziežot deniņus. Piparmētru eļļa ir labs palīgs saaukstēšanās un elpceļu problēmu gadījumā. Noder arī taukainas ādas kopšanas līdzekļos, pret niezošiem izsitumiem un kukaiņu dzēlumiem.

Dižegļu ēteriskajai eļļai raksturīgs svaigs, sveķaini pikants aromāts. To izmanto pret iesnām, bronhu un plaušu iekaisumiem, imunitātes stiprināšanai, lai atvieglotu muguras, muskuļu un locītavu sāpes, mazinātu tūskas, dziedētu brūces, augoņus, apsaldējumus u.c. Tie, kuri pēta ēterisko eļļu ietekmi uz emocionālo jomu, dižegļu eļļas aromātam piedēvē spēju radīt optimismu, vairot neatlaidību, izturību un pacietību.

Kosmētisko līdzekļu sastāvā dižegļu eļļa palīdz padarīt ādu gludāku. Izmanto kompresēm, vannām, inhalācijām, arī masāžai.

Uzmanību! Lielākoties, uzziētot uz ādas neatšķaidītas ēteriskās eļļas, rodas spēcīgs kairinājums un pat ādas apdegums vai arī cilvēks pēc laika vienkārši atklāj, ka āda ir sausāka, jutīgāka. Tāpēc pašārstēšanās var būt kaitīga.

«Māja»

SLUDINĀJUMI, REKLĀMAS

SIA AIBI iepērk liellopus, jaunlopus, aitas, zirgus, cūkas.
Labas cenas. Samaksa tūlītēja.
Tālr. 26142514, 20238990.

SIA „LATVIJAS GALA” iepērk liellopus, aitas, jaunlopus, zirgus.
Samaksa tūlītēja.
Tālr. 28761515.

Par augstām cenām pērk visa veida **mežus un zemi**.
Tūlītēja samaksa.
Tālr. 26544864, 29215325.

SIA Latvian Meat iepērk liellopus, jaunlopus, zirgus, aitas.
Samaksa tūlītēja.
Tālr. 29161121, Juris.

LPKS “Baltic Meat Standard” iepērk liellopus, jaunlopus.
Sver uz elektroniskajiem svariem.
Samaksa tūlītēja.
Tālr. 63354097. Mob. tālr. 20250289.

Pērk mežu, jaunaudzes, ipašumus ar mežu un zemi.
Ātra samaksa un vienkārša dokumentu noformēšana.
SIA “Spellinge Lat”. Tālr. 29493384.

Pērk cirsma un mežus ipašumā.
Tālr. 29249106.

Pārdod

2 istabu dzīvokli Vārkavas centrā, malkas apkure, 1. stāvs. Tālr. 65322318, 29866066.

Meklē darbu

veikšanai mājās. Tālr. 20085156.

Jūsu uzņēmuma reklāma laikrakstā “Novadnieks” ir labs veids, kā piesaistīt jaunus klientus!
Nāciet uz redakciju Brīvības ielā 14, Preiļos. Zvaniet pa tālr. 65307057.
E-pasts novadnieks@inbox.lv.

Liekā svara veidošanās liecina par labiem gēniem

“Liekā svara rašanās iespēja ir ģenētiski ieprogrammēta absolūtajam vairākumam cilvēku. Liekā svara veidošanās liecina par to, ka no ģenētiskā viedokļa ar cilvēku viss ir pilnīgā kārtībā. Patiesībā, kļūdaini ģenētiskais kods ir nevis apaļgajiem, bet gan tiem cilvēkiem, kuriem liekais svars neveidojās nekādos apstākļos,” TV raidījumam teica Sabiedrības veselības institūta vadītājs Vilnis Baltiņš.

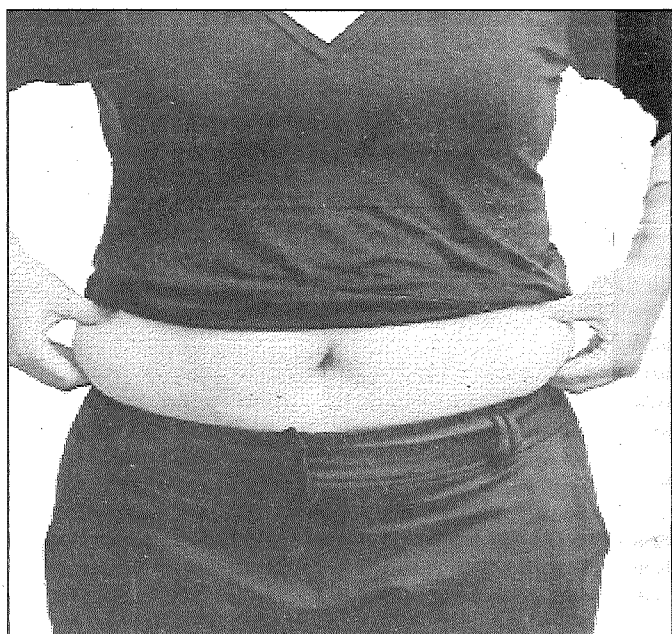
Apgalvojumu Vilnis Baltiņš skaidroja ar to, ka cilvēki tikai ļoti nesen ir iemācījušies sagādāt sev pārtiku regulāri un bez piepūles. Vēl pat pirms 100 gadiem cilvēkiem, tāpat kā savvaļas dzīvniekiem, nācās krietni saspringt, lai izdzīvotu — īpaši neražas un nesezonas periodos. Tikai pāris paaudzēs piedzīvotā pieredze par pārtikas plūsmas nepārtrauktību, no ģēnu viedokļa, vēl ilgi netiks uztverta kā stabila un ticama. Tāpēc organisms uz dažādiem ārējiem signāliem šodien reaģē tāpat kā daudzus gadu tūkstošus iepriekš.

Vilnis Baltiņš norāda, ka vairāk būtu jāuztraucas tiem cilvēkiem, kuru organisms nereaģē uz iepriekš minētajiem signāliem un “īpašajos apstākļos” lieko svaru neuzkrāj.

“Cilvēkiem ar lieko svaru nav jāmeklē vaina gēnos. Atruna par to, ka “tur neko nevaru darīt, jo ir slikti gēni,” ir pilnīgi nevietā. Vaina ir tikai un vienīgi mūsu ikdienas ieradumos, kurus organisms uztver kā īpašus signālus. Pēc šo signālu saņemšanas organisms izlemj — rezerves veidot vai tomēr samazināt,” skaidro Vilnis Baltiņš.

“Būtiskākais no signāliem tiek saņemts ar nevajadzīgi lielu pārtikas apjomu. Vairums dzīvo radību, paredzot nepatīkamu situāciju nākotnē, spēj uzkrāt rezerves. Piemēram ziemeļu mežu dzīvnieki rudenī cenšas veidot pārtikas noliktavas un uzbaroties paši, lai spētu izdzīvot ziemā, kad pārtikas ir mazāk. Ģenētiski vesela cilvēka ķermenim uz nevajadzīgi lielu pārtikas apjomu arī reaģē ar rezervju veidošanu.

Otrais populārākais signāls, kurš liek organismam nodarboties ar rezervju veidošanu, ir stress. Cilvēki aizvien biežāk streso par savu izskatu, nebūšanām darbā un ģimenē, esošajiem un nākotnes iespējumiem. Cilvēka ķermenim stress ir arī neregulāras fiziskās pārslogdes un badošanās, pēdējais attiecināms uz daudzo “super diētu” sekotājiem, kuri regulāri or-

ganismu noved tādos apstākļos, ka tas ir spiests uzkrāt papildus rezerves,” skaidroja Vilnis Baltiņš.

“Man par lielu pārsteigumu, šis liekā svara rašanās skaidrojums netiek plaši apspriests. Par to nerunā arī mediķi, jo, iespējams, uzskata to par pašsaprotamu. Taču, apkopojot vairāku tūkstošu klientu sniegto informāciju par viņu zināšanām attiecībā uz liekā svara jautājumiem un veicot papildus informācijas pārbaudi, Sabiedrības veselības institūts konstatēja, ka cilvēki neizprot patiesos liekā svara rašanās apstākļus un mijiedarbību ar ikdienas ieradumiem,” tā Vilnis Baltiņš.

“Vienotu padomu par to, kuri no ikdienas ieradumiem jāmaina, nav. Katram cilvēkam tie ir savādāki. Lai noteiktu, kuri ieradumi sūta organismam nepareizus signālus, ir jāveic individuāla diagnostika,” nobeigumā teica Vilnis Baltiņš, piebilstot, ka visiem Latvijas interneta lietotājiem šāda diagnostika jau gadu bez maksas ir pieejama Sabiedrības veselības institūta mājas lapā www.edietologs.lv.

**ABONĒJIET «NOVADNIEKU»
decembrim.**

**UZMANĪBU! SĀKUSIES PRESES
ABONĒŠANA 2012. GADAM!**

NENOKAVĒJIET!